

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ADSLEV-SLÆGTEN

SLÆGTS-AARBOG

1935

3. TILLÆG

TIL SLÆGTSBOG FOR EFTERKOMMERE AF
GAARDEJER PEDER JENSEN
OG HUSTRU
MARGRETHE RASMUSDATTER
AF ADSLEV

REDIGERET AF
THØGER JENSEN OG N. P. ØSTERGAARD

1935

— — SKANDERBORG AMTSBOGTRYKKERI - HOLGER C. BRIX — —

ADSLEV-SLÆGTEN

SLÆGTS-AARBOG

1935

3. TILLÆG
TIL SLÆGTSBOG FOR EFTERKOMMERE AF
GAARDEJER PEDER JENSEN
OG HUSTRU
MARGRETHE RASMUSDATTER
AF ADSLEV

REDIGERET AF
THØGER JENSEN OG N. P. ØSTERGAARD

1935

— — SKANDERBORG AMTSBOGTRYKKERI - HOLGER C. BRIX — —

**TRYKT SOM MANUSKRIFT.
Eftertryk ikke tilladt.**

Slægtsmødet i Skanderborg 1934.

Adslev-Slægten's tredie, almindelige Slægtsmøde afholdtes i Skanderborg Dyrehave Mandag den 17. September 1934. Sammenkomsten var begunstiget af det skønneste Vejr. Til Mødet var indtegnet ca. 170 Deltagere, men der mødte et halvt Hundrede flere. Efter at Selskabet var fotograferet i det grønne, samledes man i den saakaldte indiske Pavillon.

Mødet aabnedes med Sangen »Udrundne er de gamle Dage« —, hvorefter det ældste Medlem af Slægtsudvalget, pens. Lærer Thøger Jensen, Følle, bød velkommen. Det kan ikke nægtes, udtalte han, at vi har haft visse Betænkeligheder ved at indkalde til dette Møde, men saa meget glædeligere er det for os at se den udmærkede Tilslutning, det har faaet. Slægtsudvalget er undergaaet en Forandring, idet Fru Sanne Dam, Virring Mosegaard, er indtraadt i Stedet for Jens Overgaard, der døde i Fjor Sommer. Thøger Jensen nævnte derefter Navnene paa de af Slægten's Medlemmer, der siden sidste Slægtsmøde var afgaaet ved Døden, og gav Ordet til Sammenkomstens Hovedtaler, Førstelærer Bent Rasmussen, Tranebjerg paa Samsø.

Det er nu otte Aar siden, at vi sidst var samlet her i vor gamle Slægtsby, Skanderborg, til Sammenkomst for at knytte Venskab og Kendskab og høre om Slægten, den hedengangne og den nulevende. Andre vil nok tage Ordet og hjerteligt takke Østergaard og Thøger Jensen for deres store Ihærdighed og Arbejde for os. Jeg vil gerne takke dem hjerteligt. Det gaar nok de fleste af Slægten, som det er gaaet mig, at jo mere vi føler os knyttet til Slægten og jo ældre vi bliver, des mere ønsker vi at erfare om vore Forfædre, om deres Liv og Færden. Aldrig er jeg pr. Tog eller Bil kørt gennem disse Egne undtagen mine Tanker er gaaet tilbage til Forfædrene. Her har Fa'r færdes i sin Barndom — hvordan saa der ud i hans Tid eller i vore Oldeforældres Tid? Det synes jo at have været en livskraftig og frodig Slægt, stadig skyder der nye Kviste ud, og det er for mig, som skyder den ud over hele Egnen, og jeg vil ønske, den stadig maa være en Slægt, der gerne søger tilbage i Minderne og lærer af dem; thi

Mindet lader som ingenting,
er dog et lønligt Kildespring.

Taleren gik derefter over til at skildre de gamle Gaarde og det Liv, der levedes der. Mange af de gamle Landsbyer ligger i en Lavning, hvor Bakkerne giver Læ for de barske Storme, saa Beboerne kunde føle, at her var godt at være baade for de blide og de stride. Det sparede paa Ildebrændsel, og det skaanede paa de straatækte Gaarde. Kirken derimod skulde ligge højt som Sognets Samlingsmærke. Gaardene byggedes altid firlængede; de fire Længer gik helt sammen og dannede en Gaardsplads, der enten var et Kvadrat eller et Rektangel. Det var smukke og mest praktisk. Om Slægtsgaarden i Adslev hedder det saaledes, at Gaardspladsen var 40 Gange 40 Alen. Det var ogsaa af praktiske Hensyn, at man oprindeligt ikke havde Vinduer eller Døre ud imod Omverdenen. Den eneste Adgang til Gaarden skete gennem Porten, der bestod af stærke Planker forbundet med svære Trænegler. Om Natten stængedes den med en forsvarlig Træbom. Gaarden

var da som en Fæstning, som det var vanskeligt for Tyve, Røvere og andre Skarnsfolk at forcere.

Det var en Fest, naar en saadan Gaard skulde bygges. Naar Tømmeret til Bindingsværket var hugget op, stillede det op med Underliggerne paa Syldstene, forbundne med solide Trænagler og Indskær. Saa kom Klingen, der ofte besørgedes af Byens Piger, medens Karlene bar Ler til.

Senere — da Retssikkerheden mentes at være større — begyndte man at sætte Uddøre og Staldvinduer i ud til Marksiden.

Ser vi nu i Slægtsbogen paa Gaarden i Adslev, hvor vore Stamforældre, Peder Jensen og Margrethe Rasmusdatter boede, faar vi Indtryk af en smuk og vel vedligeholdt Gaard med det yndigste Bindingsværkstavl. Det var en anelig Gaard med et stort Stuehus med store, smukke Værelser. Alt vidner om solid Velstand; men det var jo ogsaa i et af Rytterdistrikterne under Skanderborg Slot. Det vides rundt om fra, at Bønderne paa disse Egne var mere velhavende og mere oplyste end paa andre Egne, hvor Bønderne havde staaet under Herremændene som Hovbønder.

Er det et Slid at være Bonde nu, var det sikkert ikke mindre paa vore Oldeforældres Tid. Alle i Gaarden maatte op klokken 4 hele Sommeren igennem, og Arbejdsdagen hørte ikke op, saa længe Solen var paa Himmelen. Naar der skulde skæres Hakkelse til Bæsterne, foregik det ofte ved Lygteskin. Kvinderne maatte i alle Tilfælde tage Aftnerne til Hjælp med at karte og spinde, strikke og binde.

Taleren omtalte de gamle Rytterskoler, hvor Børnene fik en bedre Skolegang end mange andre Steder. Undervisningen foregik paa Ramse. Talerens Fader gik i en saadan Rytterskole, og han fortalte, hvorledes den ældste Klasse blev examineret. Det var finest, naar de kunde staa paa eet Ben og sige hver anden Gang Skriftsted og hver anden Gang et Led af Tabellen.

Alle have syndet

4×9 er 36

Mennesker er ikke saa gode som de burde være

5×9 er 45 osv.

Aandløst, og dog alligevel kunde mange af de gamle Degne i Forbindelse med de gammeldagstroende Hjem bevare de unge i et Gudsforhold, selv om det mange Steder var meget rationalistisk præget. Meget var maaske Vanekristendom med dens to Gange til Alters om Aaret, men alligevel ser vi af Beretningerne om vore Stamfædre, at der var Gudsfrygt med Nøjsomhed til Huse.

Penge var der ikke mange af —, det ser man tydeligt af de gamle Skifteprotokoller, men man var jo ogsaa i høj Grad selvforsynende. Klæder og Linned lavede man selv, og det meste af det, der brugtes i Husholdningen, var af Hjemmets Produkter.

Taleren gav derefter en fornøjelig Skildring af Arbejdet indendørs og Skikkene ved Højtiderne.

Det var ikke lange Formaninger, de gamle gav Børnene med, naar de drog af Gaarde. Bedstemoder sagde saaledes:

»Spar paa Laaget, min Dreng, Bunden sparer nok sig selv«, og: »Hold dig til din Børnelærdom, saa vil det gaa dig godt«.

Det var to gode Formaninger at tage med fra sit Barndomshjem: Vær sparsommelig, flittig og hold dig til din Kristentro! Og det var sikkert ogsaa bedre end mange lange Taler. Saadan et Par Ord sammen med Mindeerne om Livet i Barndomshjemmet, om Fader og Moder, som man nø-

dig vilde gøre til Skamme eller bedrøve, har mange Gange været med til at bevare Børnene fra meget ondt.

Jeg har ikke draget Minderne frem fra en enkelt Slægtsgren, men læser vi vor kære Slægtsbog igennem, faar vi Indtryk af, at vi kan være stolte og glade ved den Slægt, vi tilhører, men det forpligter os til at leve videre i Fædres Spor — gøre det bedre, som de har gjort godt, og drage Nytte af deres Lærdom.

Tider skal komme,
Tider skal henrulle,
Slægt skal følge Slægters Gang,
aldrig forstummer
Tonen fra Himlen
i Sjælens glade Pilgrimsgang.

Foredraget hilstes med hjerteligt Bifald, og man sang derefter Adam Dans smukke Sang: »Saa langt, saa langt rækker Tanken frem —«.

Forsamlingen gik nu over i Pavillonon, hvor man samledes om Kaffe-bordene. — Førstelærer Bent Rasmussen overtog Ordstyrerhvervet og oplæste følgende Telegram fra Erika Kirkegaard i Aabenraa:

Slægtsfesten, Dyrehaven, Skanderborg.

Lykke og Glæde til Festen med Hilsen fra Familien.

Erika Kirkegaard.

Følgende versificeret Hilsen fra den 75aarige Enkefru Marie Rude, f. Haugaard, København, blev omdelt:

Vær hilset! Slægten som samles i Dag,
Vore kære henfarne at ære!
Om Hjemmene hejse vi alle vort Flag,
Af Minder vi Kranse frembære.
Med inderlig Tak for vore Barneaar,
For Ungdommens trygge og gode Kaar.

Malerm. P. Jensen, Harlev, takkede Slægtbogens og Aarbøgernes Udgivere, Thøger Jensen og Red. Østergaard, for det store og uegennyttige Arbejde, de har udført for Slægten. Han opfordrede Slægtens Medlemmer til at støtte Arbejdet ved at slutte op om Slægtsforeningen. Der er ingen Mening i, at Slægtsudvalgets Medlemmer skal ofre ikke blot Tid, men ogsaa Penge for Slægtens Skyld. Der er ingen af os, der kan paatage os det Arbejde, som Thøger Jensen og Red. Østergaard udfører, men vi kan sørge for, at de faar flere Penge at arbejde med. Jeg foreslaar, at der foruden Udvalget nedsættes et Repræsentantskab, saaledes at hver Slægtsgren vælger sin Repræsentant. Endvidere foreslaar jeg, at det ordnes saaledes, at der ved Siden af den bestaaende Forening oprettes en Slægtsforening med et noget mindre Kontingent end den nuværende, medens de, der ønsker Slægtsaarbogen, vil kunne faa denne for en nærmere fastsat Pris. Endelig foreslaar jeg, at vi ligesom Københavnerne viser vor Taknemlighed ved en passende Gave til de to Slægtsbogudgivere, ikke som Betaling, for den kan vi ikke yde, men som Erindring.

Soldatermissionær Anton Jensen, Viborg, der præsenterede sig som den yngste af tredje Generation, støttede Forslaget og opfriskede muntre Minder fra Familiesammenkomster i Thøgerslægten og Jensenslægten.

Ved Afstemning vedtoges det at nedsætte et Repræsentantskab.

Det vedtoges efter Forslag fra Dirigenten, at Bestyrelsen skulde bestaa af de nuværende Udvalgsmedlemmer Fru Sanne Dam, Vurring Mosegaard, fhv. Lærer Thøger Jensen, Følle, og Red. Østergaard, Brabrand, saaledes at Bestyrelsen i Tilfælde af Dødsfald supplerer sig selv.

Efter nogen Forhandling foretoges Valg af Repræsentantskab, der kom til at bestaa af følgende:

Overgaard-Slægten: Tømrermester Fr. Overgaard, Skanderborg.

Meldballe-Slægten: Malerm. P. Jensen, Harlev,
Gdr. Jens Melballe, Mjesing.

Thøger-Slægten: Anton Jensen, Viborg.

Jensen-Slægten (Dørup): Gdr. Alfred Ditlevsen, Fruering.

Rasmussen-Slægten: Møllejer Joh. Rasmussen, Aalsø.

Pedersen-Slægten: Kommuelærerinde Jutta Jørgensen, Aarhus.

Munk-Slægten udsatte Valget til senere og har derefter valgt Erik Munk, Bering.

Da Sørensen-Slægten (Stjær) ikke var repræsenteret paa Mødet, vedtoges det, at Meldballeslægten Repræsentanter tillige repræsenterer denne Slægtsgren.

Efter at Forsamlingen havde hilst paa Ejeren af Slægtsgaarden, Sognefoged Chr. Mølgård, Adslev, foreslog Soldatermissionær Anton Jensen, at en større Sten paa Slægtsgaardens Mark blev ført op paa den gamle Slægtsgaards Tomt og rejst som Mindsten, forsynet med en passende Inskription, og afsløret ved et Slægtsmøde i Adslev.

Malermester Jensen, Harlev, støttede Forslaget og fandt Tanken om Adslev som næste Mødested udmærket, men hvornaar skal Sammenkomsten afholdes? Det bør være en Søndag.

Dirigenten satte Spørgsmaalet under Afstemning: 5, 3 eller 2 Aar. Der var overvejende Flertal for det sidste.

Forsamlingen sang derefter følgende Sang, der var skrevet i Dagens Anledning af en af de unge inden for Slægten:

Mel.: Brat af Slaget rammet.

Blind er den, der træder
paa en nyskabt Jord.
Kun af Tid og Virke
Livets Viden gror.
Blind er den, hvis Tankes
dristigt spændte Hvælv
spejler i sin Dybde
kun et eget Selv.

Ingen Tanke brister
gennem Slægtens Gang.
Ingen Tanke fødes
af en fremmed Klang.
Vel kan Sind formørkes,
sløves Aandens Tarv,
vel kan Hjerner skærpes --
har dog samme Arv.

Derfor har de Døde
Part i Slægtens Lod.
Derfor er i Slægten
Døden uden Brod.
Dette er vor Samling
om den fælles Id:
Det skal værne Arven
fra en svunden Tid. St.

Redaktør Østergaard, Brabrand, oplyste, at næste Aargang af Slægtsaarbogen fortrinsvis skulde omhandle Slægtsgaarden i Adslev og Minder om de gamle i Slægten. Han opfordrede indtrængende Medlemmerne til at nedskrive Slægtsminder og virke for Tilgang til Foreningen.

Anton Jensen udbragte et Leve for Redaktør Østergaard og Thøger Jensen; deres Arbejde vil leve i de kommende Slægter.

Tiden var nu blevet fremrykket, og Aftenen begyndte at falde paa.

I den lune, stille Sommeraften, medens Søen og Skoven sløredes af en let Dis, samlede man uden for Pavillonen, og i de betagende Omgivelser istemtes: »Der er et yndigt Land«.

Mere stemningsfuldt kunde et Slægtsmøde næppe slutte.

Indkørslen til Adslev fra Øst.
Til venstre ses Hegnet om Slægtsgaardens gamle Have.

Erindringer fra min Barndom og Ungdom i Adslevgaarden.

Af Godsejer Niels R. Møller, Borupgaard.

Det første, som gjorde rigtig Indtryk paa mig, var Indkvarteringerne i 1864 af Tyskerne og Østrigerne. Jeg kan saa tydeligt huske, at naar jeg blev bange for dem, løb jeg ind i Moders Spisekammer og gemte mig under Bordet, til Mor kom. Det var nu ellers uden Grund, jeg blev bange, da de var rare ved os Børn. I det hele taget hørte jeg aldrig den Gang eller senere andet ondt om dem, end at de vilde rapse Æg og Fjerkræ. Saa lille som jeg var, løb jeg dog med de andre Adslevbørn op paa Kirkegaardsdiget, naar Tyskerne skulde stille til Appel paa Præstegaardsmarken Syd for Kirkegaarden ved Vejen efter Jeksen. Det var morsomt for os Børn at ligge oppe paa det gamle Kirkegaardsdige og se de mange Soldater.

Der var god Plads i Stuehuset hjemme; men det var ogsaa store Indkvarteringer baade af Befalingsmænd og Menige. Det var en streng Tid, da der foruden Indkvarteringerne ogsaa skulde køres Rejse for Fjenden. Den Raahed, som Tyskerne udviste i Belgien 1914, var der ikke noget af, efter hvad jeg hørte fortælle, kun var der lidt Kæresteri med Pigerne.

I Adslev behøvede vi ikke at være bange for Tyve og Røvere og andre slemme Mennesker om Natten, da vi havde Søren Basse til at passe paa os. Han var ansat som Vægter og havde sine Sager i Orden, nemlig en stor Egekæp, en Pistol og en stor, sort Hund. Det var noget, der gjorde Indtryk paa Folk og paa os Børn i Særdeleshed.

Søren Basse kom en Gang i hver Nattetime og sang sit Vægtervers. Naar jeg hørte ham komme, tænkte jeg: »Ja, det er nu godt nok Søren Basse; men du tør ikke gaa hen til Gavlen af Stuehuset«. Det var noget, jeg godt kunde forstaa, for uha, hvor var der mørkt og skummelt der ved Gavlen. Vægteren passede nu ikke alene paa Menneskene i Adslev, saa vi kunde sove roligt; thi blev der Uro i Staldene for Eksempel, hvis en Ko skulde kælte, eller en Hest gik løs, meddelte Søren Basse dette paa rette Sted, saa Ejeren kunde tage Affære. Om Dagen var Vægteren Graver og Ringer, et Arbejde, han passede udmærket.

Nu kunde man synes, at det var Bestillinger nok; men Søren Basse havde desuden en tredie Virksomhed, da han ogsaa drev Høkerforretning. Det vil sige, det var hans Kone, der passede den Forretning, der da heller ikke var særlig stor: solgte Sukker, Sirup, Kaffe og andre gode Varer til Husmødrene og Sukkernødder til os Børn. Samme Kjesten Hons, saaledes hed Konen, var alt andet end proper, noget hele hendes Person bar Præg af. Et Eksempel kan belyse dette. En Gang Skrædderkarl Kresten Kaas, der gik omkring og syede Klæder til den mandlige Del af Beboerne i Adslev, syede for Søren Basse, vilde Kjesten Hons give ham Kaal til Middag; men da glemte hun, at hun Dagen før havde farvet et Stykke Tøj rødt i den samme Gryde, Kaalen skulde koges i. Resultatet blev, at Kaalen var rød, og da Kresten Kaas kom omkring i hele Byen, glemte han heller ikke at fortælle om den mærkelige Farve, Kjesten Hons Kaal havde.

Mor købte forøvrigt de fleste Kolonialvarer i Jeksen og Hørning Kro, og selvfølgelig havde Far Bud med, naar han om Lørdagen var kørende i Aarhus, saa vor Husholdning fik Varer mange Steder fra.

Om Sommeren legede vi Adslevbørn meget. Vi slog Trille, noget der var meget morsomt; men blev vi ramt af Trillen paa et Ben eller helt oppe i Ansigtet, var det noget der gjorde ondt. Saa spillede vi ogsaa Kegler og Langbold. Om Vinteren sloges vi med Snebolde, byggede Snemænd, Snehuse og kørte selvfølgelig i Slæde oppe i de høje Bakker til megen Morskab for os alle; men det bedste var dog at glide paa Isen, og køre med Isslæde, som blev drevet frem med en Pigkæp imellem Benene og bag ved Slæden. Det var en vældig Fart, vi kunde komme frem i, noget der naturligvis ogsaa var forbunden med Fare, thi løb Isslæden fra os, gik vi bagover, og saa kunde vi slaa Baghovedet, saa det gnistrede for Øjnene, og det var noget, der gjorde ondt.

Skøjter anvendte vi ikke meget.

Børnene i Adslev dansede en Del. Vi dansede altid om Eftermiddagen naar den voksne Ungdom skulde danse om Aftenen. Børnene fra Bodil Mølle Koldens Mølle, og Pindsmølle var altid med til vore Børneballer, og vi kom saa ogsaa med til deres. Ofte kom vi Drengene ned til Møller Madsens i Pinds Mølle for at besøge deres Søn Martin. Hans Forældre var saa rare imod os,

særlig hans Mor, og selv var han en god Dreng, og saa var der jo Møllen og Mølle dammen, der trak os. Sidstnævnte kunde være farlig, særlig om Vinteren, naar vi løb paa Isen, og ikke mindst, naar det blev Tøvejr, og vi sejlede paa Isflagerne. Engang var en anden Dreng og jeg kommet ud paa en smal Isflage, og vi maatte begge to i Vandet, og da der var meget dybt, fik vi os en ordentlig Dukkert; men vi kom dog op igen, og Martins Mor gav os tørt Tøj paa, saa vi kunde fortsætte sammen med de andre Drengene.

Juleforberedelser.

Ind mod Jul slagtede vi hjemme to store Grise. Selve Slagtningen forestod Peder Kristensen fra Ellene ved Fusvad. Det var en større Omgang med at faa Grisene aflivede, da der ikke brugtes Reb til at binde dem med. Der skulde mindst en Mand til at holde hvert Ben, saa Peder Kristensen kunde faa den stukket; men det hændte ofte, at en slap Benet, og da var det ikke saa let at faa fat igen. Omsider blev Grisen da slagtet og skoldet samt skrabt; men ogsaa det tog lang Tid, især med Skrabningen, Redskaberne var nemlig ikke altid de bedste.

Naar Grisene var baaret ind i Køkkenet og Bryggeret, var det Mor, der med Hjælp af Koner og Piger parterede dem, lavede Pølser, kogte hen og forestod Saltningen. Mors Pølse, Ribbensteg og Frikadeller smagte godt, og der brugtes altid meget om Julen; men der var rigeligt af Kødvarer i Saltkarret, da der om Efteraaret blev slagtet 4 fede Lam og 4 Faar eller Beder.

Mor kunde derfor i saa Henseende gaa Julen roligt i Møde, og det samme var Tilfældet, hvad Brød og Bagværk angik.

Nogle Dage før Jul fandt den store Julebagnings Sted. Vi havde en stor Bagerovn, og den blev opvarmet mindst 3 Gange den Dag. Der blev bagt en Mængde Sigtebrød af Rug og Hvedemel; thi der var mange udenfor Hjemmet, som skulde betænkes med lidt af Julebagningen. Tvebakker, Snitter og søde Kager samt Pebernødder blev der ogsaa bagt rigeligt af, og det var alt sammen gode Sager undtagen Pebernødderne, som jeg syntes var nogle haarde Kanaler; men alt i alt var det en herlig Dag for os Børn.

Juletiden.

Naar saa Juleforberedelserne var overstaaet, kom den længe ventede Jul. Inden vi skulde spise Juleaftensmad, havde alle Husdyrene faaet et ekstra Foder, Hestene noget Brød, og Køer og Faar en stor Gift Hø.

Far læste altid Bordbønnen først, inden vi begyndte med Risengrøden. Næste Ret bestod af Ribbenssteg og Medisterpølse med Tilbehør, og til sidst fik vi Æbleskiver, og det var det allerbedste; de var lavet af noget godt, og saa fik vi rigeligt med Sukker og Gelè dertil.

Efter at vi var færdige med at spise, og Pigerne havde ordnet Opvasken, læste Far et Stykke i Salmebogen, og saa sang vi en Salme. Den øvrige Del

af Aftenen spillede vi Kort om Æbler og Pebernødder og sluttede af med en Kop Kaffe og Kager.

Juledags Morgen fik vi Sylte, stuede Hvidkaal og Rødbeder, Smørrebrød og Kaffe. Juledag og de efterfølgende Helligdage var vi saa mange, der kunde faa Tid, i Kirke for at høre Pastor Bendtzen.

Det var nu ofte en kold Omgang, da der ikke den Gang var Tale om, at Kirken blev opvarmet. Pastor Bendtzen læste sin Prædiken op, og jeg kan ikke nægte, at det glædede mig, naar han vendte det sidste Blad. De ældre fik nok mere ud af Gudstjenesten; men megen Varme var der vist ikke over den i Adslev Kirke dengang. Julebesøg var der mange af i Adslev, for de ældre, hvor vi mindre Børn var med, og for de unge, og der var ikke Mangel paa Spisevarer og fornøjeligt Samvær.

Foruden Julegilderne i Adslev By kom vi ogsaa ofte og især i Juletiden paa Besøg hos vor store Familie baade paa Fars og Mors Side. Det var alle Gaardmandsfamilier i Byerne omkring Adslev.

Selvfølgelig havde vi hjemme hos Fars vore Julebesøg og ligesaa Besøg til andre Tider. Jeg synes, de var meget gæstfri dengang og befandt sig godt, naar de kom sammen ude og hjemme. Efter Spisningen skulde Mændene have sig et Par Kaffeponcher uden derfor paa nogen Maade at drikke for meget; men Humøret steg lidt derved, saa Tiden gik godt med Passiar om, hvad der interesserede dem, om Familieforhold og Bedriften og meget andet.

Konerne skulde se, hvad der var i Kisterne af Lærred, Dyner og andet, der hørte til Børnenes Udstyr. I Julen og til andre Tider paa Vinteren blev der ogsaa spillet Sjavskort og Trekort om Penge; men det var aldrig højere, end de kunde more sig, enten de vandt eller tabte. Om Sommeren, naar vi havde Besøg, skulde Gæsterne se Besætningen og gaa i Marken og Skoven.

Naar mine ældre Søskende havde unge Fremmede, gik Tiden med Leg og Dans, og da kunde Københavneren Jens Haugaard rigtig sætte Humør i Selskabet, naar han kom til Jylland. Min Fætter Niels Munk fra Bering, der spillede udmærket Violin, var ogsaa fornøjeligt at have med.

Juletiden var en dejlig Tid baade for de ældre, Ungdommen og Børnene.

Nytaarsaften slog vi Adslevbørn Potter for Dørene, og de Voksne skulde saa fange os, noget det ikke var saa let, da vi løb alt, hvad vi kunde, naar vi havde udført vor Bedrift; men som Regel fik de fat paa os, og saa skulde vi med ind og have Æbler og Kager. Nytaarsdag gik vi omkring og sagde »Nytaarsgave« til Naboerne. Efter Nytaar skulde der støbes Lys, og det var ogsaa morsomt for os Børn, da vi maatte hjælpe til dermed.

Andre Gilder.

Naar vi kom til Kyndelmisse eller Kjørnes, som vi kaldte det, var der Gilde med Musik og Dans og senere Fastelavns Gilde for Ungdommen, og vi Børn fik da ogsaa Del i Fastelavnsløjerne, idet vi Drengene Fastelavn-

mandag marcherede smukt pyntede i sluttet Trop med Retning og Fodslag omkring til alle Gaarde og Huse.

Da vi alle Steder fik en lille eller stor Skilling, samlede vi mange Penge sammen, og om Aftenen havde vi saa Bal. Vi Børn dansede ellers om Eftermiddagen; men Fastelavnsmandag var det om Aftenen.

Ved Barselgilder og Bryllupper var der stor Fest, hvor vi Børn ogsaa ofte var med. Var vi ikke med, var vi altid oppe paa Gaden at se Gildestads. Særlig ved Bryllupper, hvor der ofte var en Række paa 20—30 Vogne med festklædte Gæster og med Musik i Spidsen, var det stor Morskab for os Børn og forøvrigt for mange flere baade gamle og unge at se til. Bryllupsmiddagen i Gaardene bestod af tre Retter, nemlig: Høsekødsuppe med Kødboller og runde, bagte Boller, dernæst Kød med sød Sauce. Sidste Ret bestod af Svesketærte og Lagkage samt Kransekage. Til Kagedesserten var der Kirsebærvin og Muskatvin, og ved tredie Ret gik Skafferen rundt med en Tallerken til Spillemandspengene. Mor, som jeg sad ved, naar jeg var med, havde sin Skilling eller Mark i sit Hovedvandsæg. Et Bryllupsgilde varede i Reglen 3 Dage, saa de havde da Tid til at more sig og feste i denne Tid. I hvert Fald var det godt at være Barn i mit Barndomshjem.

Pligterne kom ogsaa.

Skolegangen i Jeksen.

Da jeg var 6 Aar, maatte jeg daglig sammen med vor Nabo Søren Jørgensens Sønner, Jens Leth og Jørgen og et andet Par Drenges give Møde hos Niels Gravesens Karen Mari for at lære at stave, læse og regne, og da et Aar var gaaet, begyndte vi med Skolegangen til Jeksen, hvor Undervisningen hos Lærer Hansen begyndte.

Om Morgenen, efter at jeg havde faaet min Øllebrød, blev min lille Skræppe pakket med Smørrebrød til hele Dagen. Drikkevandet fik vi af Skolens Brønd. Da min Fødegård laa længst mod Øst i Adslev, og Jeksen Skole laa Vest for Byen maatte jeg først op om Morgenen, thi vi Drenges fulgtes ad, og jeg gik saa først ind til Søren Jørgensens for at faa Jens Leth og Jørgen med, og det tog Tid, da de som Regel først skulde have deres Øllebrød, og deres Mor, Ane, have deres Mad smurt, noget hun besørgede liggende i Sengen.

Naar vi gik fra Søren Jørgensens, var vi tre, og derfra gik vi til Tække- mand Ras Petersens og til Ras Nielsens, og endelig kom vi hen til den sidste Gaard, hvor Jens Rasmussen og min Kusine Margrethe Overgaard boede, og fik fat i deres Søn Peter, og der mødtes vi med Jens Kristoffersens Jens og Ras Petersens Niels, og saa kunde vi endelig alle 8 Drenges sætte os i Bevægelse efter Skolen, og nu maatte vi rappe os, for Kl. 9 skulde vi være paa Skolen baade Sommer og Vinter i lille Klasse og blive der til 4 om Eftermiddagen, naar vi da var saa heldige ikke at skulle sidde efter, hvad der let kunde ske, hvis

vi ikke kunde vore Lektier. Om Vinteren gik lille Klasse 2 Gange om Ugen og store Klasse 4 Gange og om Sommeren omvendt; men da skulde store Klasse møde Kl. 7 og blive til 11. Naar vi var 10 Aar gamle og kom op i store Klasse, skulde vi Drengene passe Kærne. Selve Skoletiden var ikke fornøjelig som nu om Dage, det kunde Lærer Hansen vist ikke tænke sig, at den skulde være. Han var en haard Mand, der, foruden at bruge sine Hænder til at give os Lussinger med, havde sine Torturredskaber under Laaget paa Katederet; disse bestod af en Tamp, flere Læderremme fastgjort paa en halv Alen lang Stok, og saa et Redskab i Lighed med en Linial 2—3 Tommer bred og $\frac{1}{2}$ Tomme tyk. Tampen saa jeg aldrig i Anvendelse; men det andet Torturredskab brugte Lærer Hansen ofte. Det gjorde et frygteligt Indtryk paa mig, naar han anvendte dette, selv om jeg slap fri, jeg nøjedes med Lussinger.

Naar en Dreng skulde straffes, tog Lærer Hansen, der var en stor og kraftig Mand, fat i Drengens Haand med sin venstre Haand og slog saa med den højre ned paa Drengens Haandflade med Linialen, og det var ofte mange Slag, der vankede, og naar den stakkels Dreng i Smerte vred Haanden om, fik han Slagene paa Knoerne.

Vi havde ikke saa mange Fag: Lærebog, Bibelhistorie, Danmarkshistorie og Geografi, saa bare vi var blevet hørt om Formiddagen, saa Skrækken var overstaaet inden Middag, kunde vi rigtig have nydt vor Fritid om Middagen og haft det rart om Eftermiddagen med Regning og Skrivning — vi skrev meget Skønskrivning —; men saadan gik det ikke. Nej, høres i vore Lektier skulde vi først i de sidste Timer om Eftermiddagen, og derfor sad Skrækken i os hele Dagen; vi vidste jo, at kunde vi ikke vore Ting, vankede der Lussinger, og vi kunde komme til at sidde efter, og det var ikke rart for os fra Adslev, da vi saa skulde gaa ene hjem. Selv slap jeg som Regel helkindet fra Overhøringen; men Rædslen havde jeg min rigelige Part af.

Vi var ca. 50 Børn i hver Klasse, saa Lærer Hansen skulde have haft nok at bestille med at undervise os; men det var ikke Tilfældet, han kunde i Timevis sidde og skrive med Ryggen imod os. Der blev ogsaa fortalt, at Lærer Hansen var Forfatter af et eller andet. Det var derfor ikke saa mærkeligt, om Undervisningen blev lidt mangelfuld. Vi var bange for vor Lærer; men vi var Børn, og lidt Morskab maatte vi da have, og naar Hr. Hansen saa var optaget af sine Skriverier, havde vi det helt fornøjeligt med at handle med Lommeknive og Knapper, som vi i Frikvarteret spillede Tep med. Det gik for sig paa den Maade, at vi skulde ramme et bestemt Sted imod en Mur eller andet. Vi havde store Lærredsposer til at opbevare Knapperne i, og jo flere vi havde, især naar det var Sølvknapper, des rigere følte vi os. Vi havde ogsaa megen Tidsfordriv ved at ligge og staa paa Lærer Hansens Slagbænk, hvor hans Pige sov om Natten. Den stod under et stort Europaskort, og det kunde godt tillades, da Lærer Hansen troede vi underbyggede vore geografiske Kundskaber ved at se paa Landkortet. Tiden blev ikke altid brugt dertil,

men ligemeget, naar vi bare vilde forholde os rolige, kunde vi have det rart i lang Tid; men hvis nogle af de, der stod inderst, vilde have ekstra Løjer og gav et lille Skub udefter, laa vi ofte paa Gulvet alle sammen, og saa kunde det nok være, at Lærer Hansen holdt op med at skrive, og vore Løjer fik en brat og ubehagelig Afslutning.

I Middagsfritiden legede vi næsten altid henne ved Jeksen Kro og især i Porten der. Søren Rasmussen, der allerede dengang havde overtaget Kroen, var en rar Mand, der ofte fandt sig i mange Spilopper af os. Engang glemte vi Drengene Tiden, da vi skulde møde i Skolen igen. Saa snart vi var kommet ind, blev vi opstillet i en Række langs Væggen, og den tykke Linial kom frem. Da tænkte jeg: »Den Gang slipper Du ikke fri«. Men for en Gangs Skyld lod Lærer Hansen det blive ved Truslen, vi fik Lov til at gaa ned paa vore Pladser og glade var vi.

I Fastetiden var der Hestemarked i Skanderborg hver Tirsdag, og i den Anledning kom der om Mandagen flere store Kobler Heste fra Skovby. Storning og andre Byer, hvor der den Gang var mange store Hestehandlere som Skøt og Ras Bording, der solgte 1ste Klasses fede Heste til Tyskerne.

Det var rigtig noget for os Drengene at se paa. I saadan et Kobbøl var der ofte 20 Heste, den ene Hest bundet i Halen paa den anden. Paa den forreste Hest red Trækkeren kun med en eller to Heste ved Siden. Det var et stolt Syn at se paa, og Trækkerne saa ogsaa lidt vigtige ud, noget vi Drengene da saa godt kunde forstaa, for det var flot at se dem ride og styre en saadan Flok Heste.

Naar vi havde været til Eksamen Foraar og Efteraar, var min Søster Cecilie og jeg altid henne i Melballe for at spise til Middag. Til og fra Skole havde vi det ofte morsomt, og da især hjemefter, naar Lektioverhøringen var vel overstaet. Der kunde nu ogsaa hænde os Adsevdrengene noget, der ikke var saa rart, det var naar Drengene fra Jeksen vilde følge med os med store Kæppe; men vi klarede os da i Reglen uden alt for mange Knubs. Det var Søren Jørgensens Jørgen, der førte an. Naar vi naaede til Jeksen Skov, trak Forfølgerne sig tilbage. Vi skulde altid igennem Skoven til og fra Skole, og medens vi gik i lille Klasse, var vi ikke saa glade derved, da der fortæltes, at der løb en hovedløs Hest i Grøften omkring Kolden Skoven. Der var nu ingen, der saa samme Hest, og Frygten fortog sig da ogsaa lidt efter lidt.

Om Foraaret, naar Vejret var godt, og inden vi skulde i Lag med Køerne, spillede vi Drengene og Pigerne ofte Langbold paa den dejlige Plads nedenfor Skoven efter Adslev til.

Vi store Drengene var ofte kritiske over for de forskellige Landbrug vi kom forbi, og det gik da særlig ud over Bæk Lauses. Samme Mand hed Laurids, men da hans Hus laa tæt ved Bækken, der gjorde Skel imellem Jeksen og Adslev Mark, blev han kaldt Bæk Laus. Han var ikke nogen Ordensmand, og et Efteraar havde han samlet sine Kartoffler saa daarligt op, at der laa en

hel Del oven paa Jorden. Det havde vi nu talt om mange Gange, og saa en Dag sagde Jens Kristoffersens Jens, der, naar der skulde siges noget, var den mest modige: »I sku' sammel jer Kartoffler bedre op«, hvortil Bæk Laus svarede: »Det kommer it Dæ ved, Dreng«. Nogle Dage efter blev Kartofflerne alligevel samlet op.

En Gang samme Jens ikke kunde sine Lektier, sagde han til Lærer Hansen: »Degnen ka' da it faalang, at a ska' løb' fra den jen Mark til den aaen og løs paa mi Lejs«. Jens Kristoffersens havde nemlig Mark ved begge Sider af Byen. Der var ingen af vi andre, der havde turdet svare saadan.

Naar vi var imellem 13 og 14 Aar gik vi til Konfirmationsforberedelse hos Pastor Bendtzen, og da Præstegaarden laa i Adslev var det nemt for os fra Byen. Undervisningen bestod i Overhøring i Bibelhistorie, Lærebog og nogle enkelte Salmever; men som i Skolen havde Undervisningen ikke meget med vor Følelse at gøre. Da jeg gik til Konfirmationsforberedelse, var vi kun fire Dreng og een Pige. Vi Dreng sad lige overfor Præsten og Pigen til Siden. Det var om Sommeren, og Pigebarnet sov det meste af Tiden; naar Præsten bebrejdede hende dette, undskyldte hun sig med, at hun kom saa tidligt op; men hun tog sig meget pudsigt ud, og vi Dreng kunde ikke lade være imellem at le lidt, hvilket jo ikke kunde tillades, saa Pastor Bendtzen blev tit meget vred og sagde ofte til den lille Kristen: »Skal jeg hente min Ridepisk og piske dig, din fule Knægt?« Det blev dog ved Truslen. Vi blev konfirmerede i Mjesing Kirke, og bagefter var mine Forældre og jeg til Middag hos Peder Overgaards.

Hvad lærte vi saa i Jeksen Skole hos Lærer Hansen? Undervisning i Læsning, Stilskrivning, Skønskrivning, Regning, Geografi og Danmarkshistorie gav ikke noget godt Resultat, og om Naturen lærte vi ikke noget; det eneste jeg hørte derom, var en Dag Lærer Hansen rent tilfældigt kom til at sige: »Naar vi kaster en Sten op i Luften, og den igen falder ned paa Jorden, er det paa Grund af dens Tiltrækningskraft«. Lærer Hansen og Pastor Bendtzen skal dog have Tak for, hvad vi lærte i Religion, thi selv om det var en tør Undervisning, der næsten kun bestod i, at vi blev hørte i vore Lektier, lærte vi dog vor Bibelhistorie, Lærebog og deri de ti Bud, saa vi aldrig glemte dem siden, og det var dog det vigtigste.

Hyrdedreng.

Omkring 10 Aars Alderen begyndte Arbejdets Alvor at melde sig, om Sommeren for mig og de andre Adslevdreng som Hyrdedreng. Om Foraaret skulde Faarene hver Morgen trækkes ud paa Græsmarken og hjem igen om Aftenen samt flyttes flere Gange om Dagen. Det var ikke noget let Arbejde, kun de, der har prøvet dette, kan forstaa hvor svært det ofte var og hvor store Fordringer, der stilledes til en saadan lille Drengs Taalmodighed. Mere tvære Dyr end Faar kunde vi Dreng ikke tænke os. Altid traadte de over

Tøjrene, saa lod de sig slæbe, indtil vi fik Benet af Tøjret igen, og det kunde vedblive at gentage sig i det uendelige. Vi trak mange Faar ad Gangen, og naar de smaa nyfødte Lam skulde med og Moderen blev borte for dem, var der en forfærdelig Brægen, indtil vi igen fik dem sammen. Senere, naar Lammene blev større, og Faarene laa ude om Natten, var der ingen Vanskeligheder af Betydning, men snart kom den Tid, hvor Lammene vilde gaa ind i Kornmarkerne, saa det blev nødvendigt at hindre dem, og dermed kom Be-

Dagligstue i Slægtsgaardens gamle Bindingsværks-Stuehus.
Bemærk Loftsbjælkerne. Fotografiet er taget kort før Gaarden flyttedes ud paa Marken.

sværet igen, for de kunde ikke have Klaptræer paa, men maatte bindes med Reb om Halsen. Naar to Lam var i Tøjrsammen paa den Maade, var de næsten ikke til at holde, og de rykkede ofte Tøjrpælen op.

Efter 1. Maj skulde vi, der gik i store Klasse, kun i Skole 2 halve Dage om Ugen; men i Midten af Maj kom Køerne ud paa Græs, og saa kan det nok være, at vi Drengene fik Brug for vore smaa Ben. Malkekøerne, hvoraf vi i Reglen havde 16, skulde ud om Morgenen, naar Pigerne var færdige med at malke, og dem skulde jeg sætte paa Græs og desuden flytte Ungkreaturene og Faarene i Overmarken, inden jeg kom hjem og fik min Øllebrødsdovre. Malkekøerne var nu ikke saa tvære som Faarene; naar de var trukket ud af Stalden og koblet sammen, kunde jeg hænge Tøjret paa Haandkoens Horn

— den første Ko i Koblet til venstre — og saa spadserede hun af Sted med hele Flokken og jeg bagefter med Pисken, indtil vi naaede Græsmarken, hvor Køerne skulde tøjres.

Det var vi Drenges Stolthed at kunne lære Haandkøen, der altid skulde være et klogt og kraftigt Dyr, til at gaa ene med Koblet. Pисken, der var knyttet, lavede vi selv. Hjemturen om Middagen og Aftenen gik i Almindelighed ligesaa godt: men der var noget, der hed Bissevej — et lummervarmt Vej — og det var alle Hyrdedrenges Skræk. Nu til Dags er der næsten ingen Køer, der bisser. Naar dette Vej indtraf og Fjenden, Bremserne, begyndte at summe og stikke, satte Køerne alle som een Halen lige i Vejret og sprang til, saa Tøjret gik i Stykker eller Tøjrpælen blev revet op af Jorden, og Dyrene løb til alle Sider. Da saa det ikke godt ud for os Drenge, vi kunde løbe og fange Køer hele Dagen. Det var heller ikke morsomt, hvis Køerne paa Turen til eller fra Marken som paa et Vink alle satte Halen i Vejret og løb.

Ungkreaturerne, der stod i Overmarken eller i en af Engene, var særlig slemme til at bisse, og de løb helt tosset til, naar Bremserne kunde høres, og hvis Tøjret saa var for stærkt til at kunne rykkes itu og Tøjrepælen heller ikke vilde give sig, slog de som Regel en Kolbøtte. Ofte maatte Ungkreaturerne det meste af Dagen bindes tæt til en Pæl eller et Træ helst i Skyggen.

Det var nu ikke altid Bremserne, der var Skyld i, at Køer, Kvier og Kalve vilde rive sig løse, ofte var Grunden den, at der var alt for lidt Græs til dem, særlig naar det længe havde været Tørvej og Jorden trængte til Væde.

Det kunde sommetider være svært at se, til hvilken Side vi skulde flytte Køerne, derfor skulde vi flytte tit, saa alt i alt var det ikke let at passe Køer om Sommeren, naar de stod i Tøj.

Vi kunde dog alligevel faa Tid til at se en Musvaage svæve majestætisk oppe i Luften, og dem var der mange af, og Storkene, der boede hjemme paa Laden, saa vi ogsaa tit derude. Naar Køerne stod i Vroen, en Mark nede ved Skoven, saa jeg flere Gange Mikkell Ræv spadserer forbi mig, mens jeg sad i Stilhed og læste paa mine Lektier.

I Sletten og Høsten fik vi en Gang imellem en Køretur, og efter Høst kom den Tid, da Køerne fik Lov til at gaa løse, og Bissevejret var forbi, og vi Drenge fik det i alt Fald til Tider lidt lettere. Vi havde ingen Roer, som Køerne kunde løbe i, men den grønne Rug var de slemme efter. Imellem vi løb efter Strøjerne, som der altid var nogle af, kunde vi hvile os lidt. Det var lettest, naar vi fra et Par Gaarde lod Køerne løbe sammen, saa havde de større Plads at tumle sig paa.

Bedst havde vi Drenge det, naar vi maatte drive Køerne i Engene nede for Adslev Skov i Nærheden af Pinds Mølle, thi var Køerne først der, havde vi Skoven paa den ene Side og den brede Aa paa den anden Side, og der var rigeligt med Græs, saa Køerne gik roligt der, og vi havde ikke meget Besvær med at holde Styr paa dem. Det var en herlig Tid, saa kunde vi

drive og dase, tænde Blus, stege Kartofler og Æbler og ligge og se op imod Skyerne og høre Bruset og Møllehjulenes Klapren. Vi havde det endogsaa saa mageligt, at Middagsmaden blev bragt ned til os.

Tiden gik desværre saa hurtigt til vi skulde hjem igen. At drive Køerne hjem gennem Skoven og faa dem skilt fra hverandre, saa hver Dreng fik sine, var ingen let Sag. Det hændte da ogsaa, at der blev nogen tilbage i Skoven til Dagen efter. En Aften manglede jeg fire Køer, da jeg kom hjem. Det var jeg frygtelig ked af, jeg havde nemlig faaet Lov at komme med til Skanderborg Marked den næste Dag.

Det var herligt for en Dreng at komme til Marked den Gang, og tilmed var det Krammarked, saa der var meget at se paa og prøve. Man kom op at ride paa en Karusselhest, fik Kaffe med Wienerbrød og kunde købe Hjerter til dem hjemme.

Jeg sov ikke godt den Nat, og saa tidligt som muligt næste Morgen løb jeg ned i Skoven, og jeg fandt ogsaa hurtigt de fire Køer i en Dal, hvor de nok saa tilpas laa og tyggede Drøv; men de blev rigtignok forstyrrede, for jeg fik dem snart paa Benene og drevet hjem, saa jeg kunde komme til Marked.

Et Særkende for den Tid var, at Hestene blev fodret godt og derfor saa godt ud, hvilket maaske var en Følge af, at der blev betalt saa gode Priser for fede fire og fem Aars Heste, som blev solgt til Tyskland.

Med Køerne var det omvendte i Almindelighed Tilfældet, saa det var ikke altid, de havde let ved at rejse sig op om Foraaret, hvilket dog ikke gjaldt for vore Køer hjemme. De fik om Vinteren Kløverhø og Grutning paa Hakkelse. Vi have flere Præmiekøer, saa efter den Tid havde vi en velfodret Besætning af sortbrogede og blakbrogede Køer. Naar Køerne var sat paa Stald, havde jeg ikke meget at gøre udover at læse mine Lektier, og min Søster Cecilie og jeg fik Lov til at lege med de andre Børn i Adslev.

Paa Markarbejde.

Om Foraaret før Arbejdet i Marken skulde begynde, kom den dybtgaaende Svenskharve ned til Smeden for at blive gjort i Stand, saa den kunde udføre et godt Arbejde i Jorden. Ved Arbejdet i Smedien skulde der altid en Karl hjælpe til, og det var tit vanskeligt, naar Hestene skulde have nye Sko, for saa skulde Karlen holde Benet oppe, medens Smeden lagde Sko paa, og det gik ikke nær saa let som nu om Dage, hvor Smeden selv besørger det hele, naar en Hest skal skoos.

Sædekornet skulde renses paa Sorteremaskine og opmaales, saa det hele var klart, naar Saaningen skulde begynde.

Naar vi skulde have fat paa Harvningen, var det ikke altid saa let, for Hestene havde ikke haft ret meget at bestille i Vinterens Løb, da vi var fær-dige med Pløjningen ved Novemberstid, og Tærskningen foregik med Plejl, dog senere med Tærskemaskine, saa der var ikke andet Arbejde til Hestene

end at køre til Bodil Mølle for at faa Korn malet til Husholdningen, Køerne og Svinene og Hjemkørsel af Brænde fra Skoven.

Ja, saa var der Køreturen til Aarhus hver Uge, eller saa godt som hver Lørdag, naar Far skulde ud med Korn, Smør og Æg samt gøre Indkøb til Familiens og Gaardens Brug. Hestene var derfor i rigelig godt Humør, naar de om Foraaret skulde for Harven, saa jeg for mit Vedkommende var ikke helt glad ved Situationen, da jeg skulde begynde, tilmed da største Delen var unge Heste.

Vi havde nemlig et Par Følhopper, og Afkommet blev først solgt, naar de var 4 eller 5 Aar, til Tyskland. Efter at Harvningen og Saaningen af Kornet var til Ende, Stenene samlet op og Jorden tromlet, begyndte Arbejdet i Brakmarken, og der var nok at gøre med at pløje, harve og grave Sten op. Naar der ikke var andet at gøre, inden Høsletten begyndte, blev der skaaret og æltet Tørv fra egen Mose. Merglen til Brakmarken skulde ogsaa besørges fra egen Grav.

Først paa Sommeren var der et stort Krammarked i Aarhus, der blev kaldt Wolsmarked (Sct. Olufsmarked), som unge og gamle skulde med til, selv om der var nok saa travlt.

Dette Marked varede i 3½ Dag. Den første Dag var der vist kun meget faa med; men næste Dag var Ungdommens Dag.

Fra hele Egnen omkring Aarhus i flere Mils Afstand kom al Ungdom kørende, igennem Adslev kom de fra Boes, Forlev, Mjesing og Jeksen, saa der var Køretøjer paa Vejene den Dag. Mine Søskende kom der sammen med mange jævnaldrende ogsaa udenfor vor store Familie og morede sig godt. Den tredje Dag var det de ældre, der kom med Børn, og der var jeg med; senere kom jeg ikke til Marked mere.

Det var rigtigt noget noget for Børn. Der kunde de ride paa Karusselhestene og gribe den gule Ring, hvad der var særlig spændende, da det gav senere en ekstra Ridetur.

Den Gang saa Vennelyst mere landlig ud end nu. Der var de dejligste, store, gule og sorte Kirsebær paa Træerne, og det var noget, der kunde fryde Øjnene paa os Landsbybørn, for vi havde nok runde, røde Kirsebær hjemme, men de var ikke nær saa store og lækre. Smage dem fik vi ikke Lov til.

Der var ogsaa meget at se nede ved Haynen, og vi saa saa mange Mennesker, og vi fik Kager og andet godt, saa det var en god Dag for os.

Vi havde ikke saa lidt Hø, da vi foruden en Vang med Kløver havde to Engskifter, et ved Koldens Mølle og et ved Pindsmølle. At slaa Kløver og Enggræs var et herligt Arbejde for dem, der havde det rette Haandelag og kunde holde sin Le i Orden med Slibning og Strygning; men for dem, der ikke var Mester deri, og hvortil jeg hørte, var Glæden noget blandet.

At rive og stakke det duftende Hø var et rart Arbejde, og det var dejligt at ligge ved den ristende Bæk og buldrende Aa og spise vor Mad og hvile lidt bagefter.

Høslet og Kornhøst.

I Slet og Høst blev der givet ekstra Forplejning. Den bestod mest af Pandekager og gammelt Øl, der navnlig smagte Karlene og Mændene godt, og især de sidstnævnte, naar de fik en Snaps Brændevin deri. Det kaldtes da for en Ølhævl, og det var noget, der rigtigt kradsede. Der blev i det hele taget drukket meget Øl, hvilket sikkert kom af, at vi fik saa meget Saltmad den Gang. Sukker brugtes der ikke meget af. Til Pandekagerne fik vi stegt Flæsk og til Kaffen et Stykke Kandis.

Naar Høet var kørt hjem, kom Høsten, og saa blev der for Alvor travlt med Mejning og Hjemkørsel af Kornet. Der var ingen i Byen, som vilde være de sidste, det var der for lidt Humør ved.

Kuskene maatte spise deres Mellemmad paa Vej ud efter Læs i den tomme Vogn, naar der kørtes Korn hjem, og de skulde blive ved, saa længe de kunde se, naar der var Udsigt til Regn; men der var Humør over Arbejdet, skønt det ikke altid var lige let, særlig for Høstmøerne, som Husmandskonerne og Pigerne kaldtes, kunde det være strengt, for de skulde malke Middag og Aften, naar de havde spist, medens Karlene og Høstmændene var fri. Om Morgenen var det noget andet; thi da skulde de sidstnævnte gøre Staldtjeneste og slibe Leerne, indtil der var opmejet, medens Kvinderne malkede.

Naar Kornet var ophøstet, mødte alle Mejere og Optagere uden for Stuehusdøren og Leerne blev strøgne; men var Mor der saa ikke med Æbleskiver og en Dram, gik det ud over Kaalen, som saa blev høstet. Om Aftenen fik vi Skaargrød (Risengrød) og Æbleskiver.

Naar alt Kornet var kørt hjem, holdt vi Høstgilde.

Af Handelsplanter dyrkede vi kun Hør; men vor Nabo Anders Albertsens havde Raps, der blev tærsket i Ladeporten, efterhaanden som det blev kørt hjem til stor Morskab for os Børn, da Tærskningen foregik under Wollevitveds Violinspil. Udbyttet var vist ikke stort, og han holdt snart op med at dyrke det. Hos os var det Hørret, der blev lagt mest Vægt paa. Det skulde luges, og naar det var tjenligt dertil, blev det rusket, og Frøet tærsket af, hvorefter det blev bredt ud paa Græsmarken til Blegning. Senere blev det brodet — brækket — efter Tørring over Ilden ved dertil indrettede Broder og senere skaget, idet Affaldet, Blaarene, blev skilt fra den gode Hør. Alt dette Arbejde foregik under megen Morskab af Kvinder og Mænd.

Saa kom Kartoffeloptagningen og derefter Tilberedningen af Amdam — Kartoffelmel —, som Mor selv besørgede med sine kvindelige Medhjælpere.

Efter Nedplukningen af Æbler og Pærer, som vi havde mange af, deriblandt gode Gravenstener, var al Indhøstningen forbi.

Rugen var forlængst saæt og grøn, saa nu kunde Pløjningen begynde. Denne skulde udføres smukt og godt, og det var ikke saa lige til, da det var Svingpløve, vi brugte, og for at de kunde gaa godt, skulde de indstilles

nøjagtigt, og de var ikke nær saa lette at holde i Furen som Plovene nu om Dage.

Det var derfor ikke saadan at lære for en ung Karl, saa han gik og næsten løb fra den ene Side til den anden bag ved Ploven og skældte ud baade paa Hestene, Ploven og Jordan. At det var Plovkarlen, der ikke forstod sig paa Pløjningen, oversaa han. Mine Brødre Peder Jensen og Jens Mikkelsen Jensen kunde pløje snorlige, selv om Agrene var nok saa lange.

Naar vi pløjede paa den ene Vang i Overmarken, kunde vi i lang Tid pløje hen over Stenbro hidrørende fra den store Gaard, Borupgaard, der havde ligget der, og hvortil store Dele af Adslev havde hørt.

I min Barndom var der tydelige Spor af Hegnet omkring den store Toft, der havde tilhørt denne Gaard.

Vinterarbejde.

Om Vinteren var det meste Arbejde ved Siden af Kreaturerne Fodring og Pasning Tærskningen. Det havde Husmændene megen Øvelse i; hvor var de dygtige til at kaste Kornet, naar det var aftærsket. De lette Kærner og Avnerne blev svinget helt ud til Siden og det gode Korn var næsten rensat før det kom over Sortermaskinen.

Karlene var ikke dygtige til Tærskning, og det var ogsaa et kedeligt Arbejde. Det var næsten alene Husmændene, der besørgede dette, og de var ogsaa dygtige til det; men hos dem maatte Far, der ellers var et Ordensmenneske, sommetider finde sig i Ting, der ikke var tilladt. Jeg kan særlig huske, der var en Husmand, som hed Peder Eskildsen, han røg altid paa en Kridtpibe uden Laag, naar han tærskede med Plejl. Dette syntes Far ikke om; men mærkværdig nok skete der aldrig noget.

Husmændene, der tærskede og hjalp til i Høst og Slet, havde næsten alle mindre Ejendomme, som vi drev med vore Heste. De fleste af dem havde været Karle hos Far i mange Aar først. Deriblandt var Kresten Teglbrænder. Han var en dygtig Mand, men han havde den Fejl, at han ikke kunde skelne mellem, hvad der var hans, og hvad der var andres; men der var rolige Forhold i Adslev, saa naar det ikke gik for vidt, blev der ikke gjort noget derimod.

En Dag var en af de yngre Karle og jeg sammen med samme Kresten Teglbrænder ved at flytte noget Halm i et Logulv. Der fandt Karlen og jeg en Hønserede (Vrøvl, som vi kaldte det den Gang) med en Masse Æg i, og vi vilde have Æggene med ind til Mor, naar vi til Aften var færdige med Halmen; men Kresten kom os i Forkøbet, for da vi havde arbejdet en Tid med Halmen, fandt ogsaa han Reden, og nu fik han saa forfærdelig travlt med at klappe en Kat, der var paa Musejagt, medens han samtidig puttede alle Æggene i sin store Frakkelomme.

Karlen og jeg var ærgelige; men vi turde ikke gaa hen til ham, og

bagefter, da vi fortsatte med at flytte Halm, vilde vi gerne have givet Kresten Teglblænder et Slag paa Lommen, hvor Æggene var; men det turde vi nu heller ikke, saa særlig modige var vi ikke. Da vi var færdige med Halmen og skulde ind at spise, sagde han, at han skulde lige hjem et Smut, og da han kom tilbage igen, kunde han spise i Ro og Mag, for Æggene var afleveret til Mariane. Sidst paa Vinteren var det Skovarbejdet, der optog den største Del af Tiden, da skulde alt Træet ordnes, baade det, der blev solgt, og det, der skulde bruges i Husholdningen.

— — —

Mors og Pigerne's Vinterarbejde, ja, det var jo først og fremmest Husets Rengøring og Madens Tilberedning: men der skulde ogsaa malkes tre Gange daglig, og dette Arbejde blev jo udført af Pigerne, og Fløden skulde kærnes, hvilket kunde volde store Vanskeligheder, idet Smørret ikke altid vilde udskilles. Kløge Koner, der kunde have Skyld i Vanskelighederne, var vist ikke ukendt i min Barndomstid, senere blev der selvfølgelig ikke regnet dermed. Der var ogsaa meget Arbejde med Kartning og Spinding af Uld og Hør, som ofte foregik om Aftenen. Af Ulden blev en stor Del solgt til Farver Stampe i Aarhus og købt Klædevarer derfor; men Resultatet af Hørret var det vævede Lærred, der laa til Blegning paa Græsmarken — Toften — om Sommeren indtil det var snehvidt, og det var nogle lange Stykker til daglig Brug og til at lægge i Kisterne til Børnenes Udstyr, naar vi skulde giftes, eller rettere, satte Bo. Priserne paa Varer som Korn, Smør, Ost, Æg, Lam, Køer, Kalve og Heste var, naar sidstnævnte fraregnes, ikke store, men i Forhold til Udgifterne var de saadanne, at der var mere eller mindre Velstand blandt Gaardmændene i Adslev og ikke mindst i Adslevgaarden, i mit Hjem. I 1873 skete der saa noget, som tvang Varepriserne ned og gjorde Vanskelighederne større for Landmændene hele Landet over, og som ogsaa satte sit Præg paa Beboerne i Adslev. Flere maatte søge Kreditforeningslaan til en Kurs af 70, det var haarde Vilkaar. Det, som forvoldte dette, var Møntforandringen af 1873, Specier, Daler, Mark og Skilling til Krone og Øre, der selvfølgelig ikke havde gjort noget, naar bare Guld- og Sølvdækningen havde vedblevet at være den samme, men det var ikke Tilfældet. Vi gik fra dobbelt Møntfod til ene Guld-dækning, og derved blev der for lidt Guld.

Varepriserne faldt katastrofalt. Om Landmændene den Gang var klar over Aarsagen til det store Fald i Varepriserne, hørte jeg ikke noget om; men en Ting fik de at føle, at Indtægterne, de skulde leve af, blev meget mindre. Jeg skal nævne et Eksempel derpaa. Far sagde: »Det er da mærkeligt, jeg i Aar kun faar 500 Kr. for den Hest, jeg sidste Aar kunde have faaet 500 Rigsdaler for«. Det store Fald maatte paavirke Forholdene, akkurat det samme der gentog sig i vor Krisetid's første Periode, da Guldet blev hamstret. Historien gentager sig, og det gaar altid ud over Landmændene, der er nærmest Jorden.

Den religiøse og folkelige Vækkelse.

I Tiden fra 1870 til 80 kom den religiøse og nationale, folkelige Vækkelse, der udgik fra Biskop N. F. S. Grundtvig, til Aarhusegnen ved Pastor Teilmann, Ormslev (senere Valgmenighedspræst i Bering) og Højskoleforstanderne Nørregaard og Baagø, Testrup Højskole; den naaede ogsaa til Adslev, men dog først til Melballe og min Fætter, Sognefoged Peder Rasmussen. Den ene Vogn efter den anden fra Mjesing, Hjemstok og Nygaarde fyldte med glade Kirkegængere kom igennem Adslev By, naar de kørte til Ormslev og senere Bering Kirke.

Bevægelsen kom vist til mit Hjem igennem mine to Søstre Dorthea og Margrethe.

Et Brev fra min Broder Jens Mikkelsen til min Søster Dorthea, da hun var paa Østerby Højskole, kan tyde paa, at Eleverne derfra ofte gik til Møder paa Testrup Højskole for at høre Foredrag af Højskoleforstanderne Nørregaard og Baagø. Jeg anfører Brevet her, men vil først lige bemærke, at min Broder var Elev fra Bjørnbaks Højskole.

Til Dorthea Kirstine Jensen,
Østerby Højskole ved Aarhus.

Adslev, den 9. November.

Kjære Søster!

Du kan tro, at Cecilie har været meget syg. Vi havde Doktoren i Gaar, Mandag. Han sagde, at det var Brystbetændelse. Men nu er hun bedre, hun er ved at komme op, hun har været lidt oppe i Dag. Jeg har hørt, at du gaar tit til Testrup til Foredrag. Jeg synes ikke, du skulde gaa saa tit derhen. Du kan sagtens blive grundtvigiansk nok. Jeg skulde hilse dig fra Trine til Jens Kristoffersens, hun var her den anden Dag at se til Cecilie. Her har været mange Fremmede i den her Tid. Præstens Frøkener har ogsaa været her og Degnen. Jeg skal hilse dig fra Fader og Moder og Søsken, og sluttelig være du hilset fra din Broder

Jens Mikkelsen Jensen.

Min Søster Margrethe var Mejerske paa Jeksen Hovgaard, saa det er muligt, at hun blev paavirket gennem vor Familie i Jeksen. Senere blev hun Elev paa Testrup Højskole.

Tænk — at være vant til at gaa i Kirke i Adslev, hvor Pastor Bendtzen prædikede og ledede Gudstjenesten og Lærer Hansen var Kirkesanger, og saa komme til Bering Valgmenighedskirke og høre Pastor Teilmann og være med i den Menighedssang der.

Det er slet ikke til at fortælle, hvordan det varmede og fyldte os. Vi følte os som helt andre Mennesker.

De aller fleste i Adslev vedblev at være som før, fik ikke Del i Vækkelsen, der gik hen over Egnen.

Der blev sagt om os, at vi kunde sagtens være Kristne paa den Maade, vi skulde ikke gøre noget selv. Det kunde der være noget om, for Vækkelsen

gik nemlig ud paa, at alt var Naade og atter Naade af Gud, og det var da ogsaa dette, der gjorde os saa glade og lykkelige, og vi kunde synge og glæde os ved den dejlige Salmesang som aldrig før.

Som vort religiøse Liv blev uddybet, gik det ogsaa med vor Opfattelse af alt, hvad der vedrørte vort Fædreland og Folk og til Dels Norge og Sverige.

Hvor sang vi mange af vore egne Fædrelands og folkelige Sange og ligesaa af norske og svenske, særlig af norske Digttere med Bjørnstjerne Bjørnson i Spidsen. Hans dejlige, kraftige Sange holdt vi meget af.

Ja, vi kunde synge os glade, og vi fik Lyst til at læse, saa vort Syn udvidedes indad og opad.

Hvor var det en lykkelig Tid. Ingen der ikke oplevede dette kan forstaa hvor vi var begejstrede. En Begejstring der aldrig glemtes.

At komme i Kirke i Bering og til Møder paa Testrup Højskole var en Fest for os, og vi Unge den Gang var ikke bange for at bruge vore Ben. Jeg har mange Gange sammen med andre unge gaaet til Testrup og tilbage igen samme Eftermiddag uden at tænke paa, at det var besværligt.

Om Sommeren havde vi det ogsaa fornøjeligt, naar vi samledes i Skytteforeningen under Melballe Skov Søndag Eftermiddag til Skydning og Gymnastik, og naar vi marcherede derfra i Orden og Retning, var det ofte under Sang. Vi sang tit:

»Til Vaaben Brødre, tag Bøssen fat,
vor Bane ved vi, vort Maal er sat,
og Maalet er Danmarks Frelse.«

Nu driver Ungdommen Sport i sfors Udstrækning, og det er der vel ikke andet end godt at sige til. Det minder nok om de olympiske Lege i Grækenland i Oldtiden. Vi havde et bestemt Maal med vor Idræt den Gang, og det var Danmarks Frelse.

Det var en Kampens Tid for og imod det grundtvigske Livssyn, og særlig i Aarhussegnen, hvor Lars Bjørnbak, Viby Højskole, havde stor Indflydelse i Hjemmene paa Landet.

Min Broder Jens Mikkelsen Jensen døde saa tidligt, saa han kom ikke meget med i Kampen.

Blandt de unge Bjørnbakkere var Christian Espensen, Højlund, den senere Folketingsmand og Kreditforeningsrepræsentant Leth Espensen, Vibygaard. Han og hans Brødre kom ofte til Adslev, særlig hos vor Nabo, Søren Jørgensens, der var deres Familie; men de kom ogsaa i mit Hjem, og vi kom til Højlund. Christian Espensen havde været paa Bjørnbaks Højskole i flere Vintre, og han var saa dygtig, at hans Fætter Jens Leth mente, at han godt kunde blive Præst. Det blev han nu ikke; men han var dygtig og slagfærdig, saa han var en god Fører for de unge Bjørnbakkere.

Det gik ofte haardt til, naar vi unge var forsamlede. Jeg har ikke før

eller senere hørt nogen, der kunde give saa kortfattet en Forklaring paa Forskellen mellem at være Grundtvigianer og Bjørnbakkere, som han kunde.

Den lød saaledes:

„I Grundtvigianere siger: »Først Aand og saa Mad!« men vi Bjørnbakkere siger: »Først Mad og saa Aand!« “.

Modersmaalet og i det hele taget alt, hvad der vedrørte vore Forfædre, var vi Grundtvigianere nænsomme overfor, det holdt vi af, saa derom stod der ogsaa Kampe. Bjørnbakkerne med ovenfor anførte Mand i Spidsen vilde, at vi skulde gaa over til at tale Skriftsproget med det samme, da Jydsk var et usselt og elendigt Sprog.

Ja, der stod mange Kampe imellem de to Retninger, og vi, der var med i den grundtvigianske Vækkelse, var glade og taknemmelige, fordi vor Ungdom faldt i denne Tid.

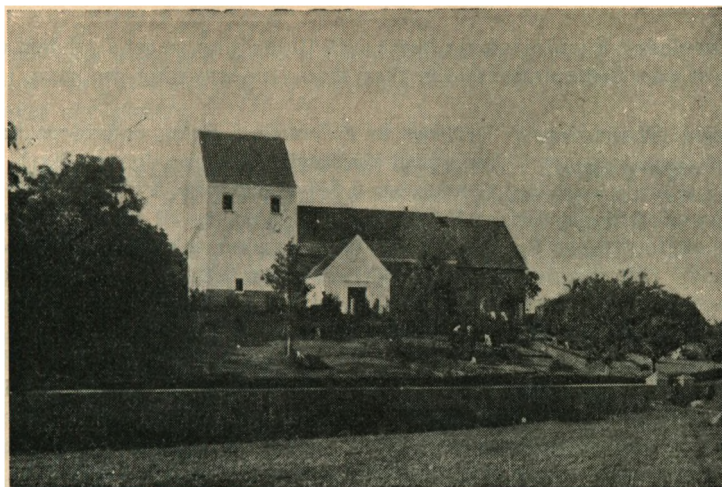
Af de mange Sange, vi sang, vil jeg gerne anføre første Vers af en af Grundtvigs, som vi sang saa tit:

»Et jævnt og muntert, virksomt Liv paa Jord
som det, jeg vilde ej med Kongers bytte,
opklaret Gang i ædle Fædres Spor,
med lige Værdighed i Borg og Hytte,
med Øjet, som det skabtes himmelvendt,
lysvaagent for alt skønt og stort heneden,
men med de dybe Længsler velbekendt,
kun fyldestgjort af Glans fra Evigheden.«

Borupgaard, April 1935.

Niels R. Møller.

Adslev Kirke.

Blade af Adslevs Historie gennem 400 Aar.

Af Henrik Larsen.

Navnet *Adslev*, 1409 skrevet *Aisleff* og 1574 *Adtzløff*, stammer fra Tiden omkring Aar 500, men Byen eller Bebyggelsen her er sandsynligvis ældre. I Omegnen findes ikke saa faa Byer, hvis Navne maa anses at være lige saa gamle eller ældre, men trods dette kan Befolkningen ikke have været stor. Store Skove, hvoraf Rester endnu findes, har dækket en stor Del af Jorden, naar denne da ikke har været Hede eller Mose; Agerlandet kan ikke have været stort. Man har rigtignok ikke Oplysninger, hverken direkte eller indirekte, om hvor megen Jord, der har været opdyrket i Oldtiden, men der har næppe været mere Agerjord til Byerne end i 1683. I dette Aar var kun 33% af den Jord, der hører til Adslev, under Plov, og noget af den siges endda at være forhenværende Skovjord. I Jeksen var Opdyrkningen endnu mindre, nemlig 25%. Endvidere laa i Sognet Kollens Mølle og Kollensgaard, hvis Jord nu er lagt under Møllen. Her var 35% af Jorden opdyrket.¹⁾

Vildtrige Skove. Skovene her maa have været fulde af Vildt i Oldtiden, maaske minder Biørnesballe Fald i Adslev Møllemark, der nævnes i Markbogen fra 1683, herom.²⁾ Samme Aar klager Beboerne over, at deres Kvæg led Skade af Ulve og deres Korn af Vildsvin,³⁾ men disse Dyr var ikke af gammel dansk Æt, de første er indkommen under Krigene i Aarhundredets Midte og de sidste indførtes af Kongerne. I 1731 siges det, at Underjagten er god.⁴⁾

¹⁾ Henrik Pedersen: De danske Landbrug 1688, S. 220.

²⁾ Protokol Nr. 1134, Christian den V.s Matrikel.

³⁾ Protokol Nr. 1138.

⁴⁾ Samlinger til jydsk Historie og Topografi, 3. R. VI, 183.

Hvorledes Ejendomsforholdene i Oldtiden har været i Adslev, ved man ikke, først paa Reformationstiden faar man Underretning om dem.

Slægtens Stamgaard var Selvejergaard. Der var da 8 Gaarde i Byen, endvidere havde Borupgaard sin meste Jord paa dennes Mark. Af disse Gaarde var 2 Selvejergaarde, 4 tilhørte adelige, men blev erhvervet til Kronen af Frederik den II., en laa til Kapitlet i Aarhus og blev senere lagt til et Præsteembede der. Desuden var der en Præstegaard.¹⁾ Borupgaard tilhørte ligeledes Kapitlet, men var 1683 øde og dens Jord blev brugt under Byens Gaarde. Kronens Gods her blev lagt under Rytterdistriktet og ved dettes Ophævelse solgt til Selveje.

Af de 2 Selvejergaarde ejedes den ene af Per Skriver, der selv boede paa Borupgaard, Gaarden havde han bortfæstet til Morits Eskildsen. Per Skriver overdrog 1574 Gaarden og en øde Jord paa Adslev Mark til Kronen,²⁾ hvorefter den blev Fæstegaard under denne. Fæsteren vedblev at yde den gamle Selvejeravgift, men denne blev nu forøget med 2 Ørter (3 Tdr.) Byg, saaledes at dens Afgift eller Landgilde blev 9 Alb. Leding, 8 Sk. (senere 6 Sk., 1 Alb.) Sildepenge, 2 Kongstød a 3 Skp. Havre, 1 Brændsvin, naar der var Olden, 1 Lam, 1 Gaas, 4 Høns, 20 Æg, 1 Mark Gavn, 2 Ørter Byg og Andel i Sammelskatten, de Ydelser Selvejerne betalte i Fællesskab, desuden skulde Gaarden en vis Tid underholde 10 Hovheste og 4 Jægerheste.³⁾

Hr. Poul Jensen, der var Præst i Adslev, havde 1604 og 1609 Gaarden i Fæste.⁴⁾ Jens Jensen Basse bebøede den 1616 og 1630, det førstnævnte Aar dog sammen med Peder Pedersen, derefter havde Niels Jensen Basse Gaarden 1649 og 1664 og muligvis endnu 1680, men da i Forening med Søren Andersen. I 1683 havde denne og Stephen Nielsen Gaarden. Gaarden fik i Matriklen af 1688 Nr. 3, og dens Hartkorn blev 4 Tdr. 5 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. Gaarden var med Præstegaarden de eneste Gaarde, der laa syd for Byens Gade og havde en ret stor Toft paa henvend 2 Tdr. Land Agerjord. Den ene Halvdel af den er nuværende Matr. Nr. 3, der nu er udflyttet og hedder Dortheasminde, den anden Halvdel maa være Matr. Nr. 2, der ligger eller laa lidt vest for Matr. Nr. 3.

Gaardens Besætning 1761. Stephen Nielsen (nuv. Matr. Nr. 3) efterfulgtes af Sønnen Rasmus Stephensen, død 1760 i megen Fatigdom, hvorefter Enken, der siges at have 3 Børn, ægtede Jens Pedersen fra Stjær, der 1761 fæstede Gaarden, som bestod af 31 (eller 26) Fag Hus; Besætningen var 4 Bæster, 2 Køer, 1 Ungnød, men ingen Faar. Indfæstningen var 2 Rdl., og han skulde betale den bevislige Gæld.⁵⁾ Hans Efterkommere har siden været i Besiddelse af Gaarden.

Adslev Bys Mark er ca. 846 Tdr. Land stor, og den er ifølge Trap højtliggende og bakket, overvejende muldsandet med Underlag af Sand og Grus, flere Steder findes Kvægler. I Markbogen siges om Toften til Gaard Nr. 3, at Jorden der var »middelmaadig Blandkorns Jord af rød Sand og Grud med lidt Muld«. I Modelbogen siges, at Agerjorden til Adslev var dels sandig med

1) Matriklen 1662, Kronens Skøder 1, 153 og 244.

2) Ældste d. Archiv-Reg. 1, 240. Skanderborg Lens Jordebøger 1573 og 1575.

3) Skanderborg Lens Jordebøger.

4) Døde 1613, se Wiberg 1, 65.

5) Skanderborg Rytterdistrikts Regnskab 1761, Bilag Nr. 9.

brun Muld, dels lerig paa Banker, noget rødsandig.¹⁾ I en Indberetning fra 1805 hedder det, at Byen har en vidtløftig Mark, for endel meget ringe og noget deraf ubrugbar.²⁾

I Trevangsbrugets Tid. Byens Mark var 1683 delt i 3 Vange. Disse brugtes i 2 Aar og hvilte et Aar. Jorden blev besaaet med Byg, Rug, Boghvede, Havre og Blandkorn. Hvor længe Beboerne blev ved med dette Trevangsbrug, vides ikke; hvis det ikke var forladt forinden, er det vel blevet forandret ved Udskiftningen.

Udskiftning. Denne fandt for Præstegaarden og 3 af de andre Gaarde Sted 1775, de øvrige havde endnu ikke 1785 faaet deres Jord udskiftet.³⁾ De 3 Gaarde synes at have været, ifølge Matrikelskortet, Matr. Nr. 2, 3 og 4, der fik deres Jord mod sydøst. I Reglen fik hver Gaard 3 Lodder, en Indlod, en Ud lod og en Skovlod. Matr. Nr. 3 havde 1816 ca. 75½ Tdr. Land, hvoraf ca. 43 faldt paa Indlodder, 18 paa Ud lodder og 14½ paa Skovlodder; af denne var dog noget mod Syd Agerland og noget mod Nord ved Aaen Eng. Jordens Drift var 1805 4 Aars Drift og 4 Aars Hvile.⁴⁾ J. C. Schythe meddeler 1843, at man i Adslev Sogn som flere andre Steder i Herredet holdt stærkt paa det gamle, man var dog godt i Gang med Mergling, men kun faa brugte Brak og kun enkelte afvekslede med Ærter, Vikker, Kartofler og deslige i Sædskiftet, der bestod i de almindelige 4—5 Kærve, hvorefter Marken udlagdes 4—5 Aar til Græs. Da Kløveren de sidste Aar var mislykket i Sognet, saaede man istedetfor Timotheum og Rajgræs. Paa den umerglede Udmark eller Hedelodderne saaedes ikke Byg, men Boghvede, Rug, Havre og ofte endnu en Havrekærv. Endnu var der nogen Hede tilbage, men den forsvandt mere og mere. I Herredet anvendte Bønderne næsten udelukkende Hjulploven.⁵⁾ Af Matrikelskortet fra 1816 fremgaar det, at der paa den Tid ikke kan have været megen Hede tilbage paa Adslev Mark. I 1866 siges Jens Pedersen (paa Dorthesminde) at have besaaet 6 Skp. Land med 7 Skp. Hvede, 7 Tdr. Land med 8 Tdr. Rug, 9 Tdr. Land med 10 Tdr. Byg og 11 Tdr. Land med 22 Tdr. Havre. Desuden var henved 2 Tdr. Land besaaet med Ærter, Vikker, Kartofler og Hør. Med Kløver og Græsfrø var 7 Tdr. Land besaaet. Til Afgræsning henlaa 28 Tdr. Land, som rent Brak 7 Tdr. og som Eng 3 Tdr.⁶⁾

Gaardens Besætning i gamle Dage. I Slutningen af Aaret 1682 havde Stephen Nielsen 3 Bæster, 2 Køer, 1 Ungnød, 1 Kvie, 7 Faar, 2 Grise og 1 Bistok.⁷⁾ I 1718 var der paa de 6 Gaarde under Rytterdistriktet med ca. 20 Tdr. Hartkorn og Andel i Borupgaards Hartkorn 29 Heste, 17 Køer, 23 Stk. Ungkvæg og 52 Faar.⁸⁾ I 1866, i Juli Maaned, var der i Adslev: 45 Heste, 172 Stk. Hornkvæg, 331 Faar, 63 Svin og 27 Bistader. I 1876 var Hestenes Antal omtrent uforandret, nemlig 44, Køernes Antal er steget til 203, medens Faarenes er aftaget til 251. Svinene er ogsaa

1) Protokol Nr. 1764. Christian den V.s Matrikel.

2) I Matrikelsarkivet.

3) Indberetninger om Forbedringer i Landvæsenet 1785.

4) Matrikelsarkivets Beregningsprot. Incl. 1805 sammesteds.

5) J. C. Schythe: Skanderborg Amt, Kbhvn. 1843. Tidsbestemmelserne stammer fra 1842. S. 215, 257.

6) Arealets Benyttelse 1866. Rigsarkivet.

7) Skanderborg Amts Kop- og Kvægskatregnskab.

8) KrigsJORDEBog 1718.

blevet noget forøget, nemlig til 77; der var dette Aar 18 Bistader i Byen. Jens Pedersen havde 1856: 6 Heste, hvoraf 5 over 2 Aar, 14 Køer og 4 Stk. Ungkvæg, 18 Faar og 17 Lam, 1 Svin og 5 Grise. I Aaret 1865 var der hos ham født 13 Kalve, 17 Lam og 6 Grise, i hele Byen 1 Føl, 107 Kalve, 149 Lam og 38 Grise. Hestene og Køerne var af Landracen, en enkelt Mand i Sognet havde dog 1876 en Korthornstyr, derimod var Faarene blevne blandede med fremmed Blod, hovedsagelig Væddere af Southdown, Dishley og andre engelske Racer. Jens Pedersen havde saaledes 1866 en Dishley-Vædder.¹⁾

Adslev Bys Enge ligger ved Aaen, om dem siger Schythe, at de var fulde af Vældgynger og Tørvejord, saa de afgav et daarligt Hø, som kun Hestene vilde æde.²⁾ I Forarbejderne til den nuværende Matrikel siges det, at Byen mangler Høavl. I Engtakseringsprotokollen fra 1683 hedder det, at Byen har Fædrift i deres Fæled og i en liden Hede.³⁾ Den siges i 1718 at være skarp og ringe, og det samme faar man at vide af senere Meddelelser; Græsningen var heller ikke meget værd. Schythe meddeler, at der paa den største Del af Byens Mark var en Mængde side Pletter, der kun afgav et maadeligt Hø.⁴⁾

Tidligere fandtes der som Reglen kun Kaalhaver og nogle Steder Humlehaver paa Landet. Frugthaver var de fleste Steder ubekendte. Endnu 1785 hedder det: »Humlehaver og deslige Anlæg er her intet af,« senere blev Forholdene noget anderledes, Schythe siger udtrykkelig om Adslev By, at den har taaleligt gode Frugthaver.⁵⁾ I 1866 var Haverne dog endnu smaa paa 1 Skp. til $\frac{1}{2}$ Td. Land. Forøvrigt var der, saalænge Gaardene laa forholdsvis tæt samlede i Landsbyerne, ikke Plads til større Haver.

Svinefedning i Skoven. Skovene afgav i gamle Dage ikke alene Bygningstømmer, Brænde og Gærdsel, men ogsaa Græsning til Heste og Køer og Olden til at fede Svin paa. Græsningen hørte Bønderne til,

derimod tog Godsejeren Oldenen som sin Part. Brændsel fik Bønderne vel efter Udvisning i Skoven og formodentlig gratis, i alt Fald i Jylland, thi i Lensregnskaberne findes ikke anført Indtægt hidrørende fra Salg af Brænde. Naar der var Olden paa Skovens Træer, blev Svinene om Efteraaret drevet ind i den for at blive fede. Betalingen herfor var hvert sjette Svin eller en Pengeafgift, i 1616 var denne i Skanderborg Len 12 Skilling for et gammelt Svin og 6 for et ungt. Selvejerne gav et Brændsvin, naar der var Olden, og har formodentlig kunnet have saa mange Svin paa Olden, som de selv havde. I Aar 1616, der var et meget godt Oldenaar, blev Kronens Part af Adslev Skov og Brebjærg Enemærke, der hørte til Dørup, takseret til at kunne fede 116 Svin. Hvor meget, der heraf faldt paa Adslev Bys Part, angives ikke, men Byens Andel har vist været større end Dørups. Herpaa blev indbrændt 128 Svin og Grise, hvoraf 36 Svin og 9 Grise fra 7 Mand i Adslev.⁶⁾ Men desuden hørte der Skov til Præstegaarden i Byen, Selvejergaarden, Kapitlets Gaard og vel ogsaa til Borupgaard, som ikke er indbefattet i ovenstaaende Taksering, og som næppe har været stort mindre end den øvrige Bys Skov. Jeksen Skov og Koldens Enemærke blev samtidig takseret til 120 Svins Olden.

Om Skovene faar man fyldige Oplysninger af Takseringen 1683. Skoven

1) Kreaturtællingerne 1866 og 1876. Rigsarkivet.

2) Schythe, S. 390.

3) Protokol Nr. 1138.

4) Schythe, S. 102.

5) Schythe, S. 528.

6) Skanderborg Lens Regnskab 1616.

var da delt mellem de forskellige Lodsejere i Byen, og enhvers Del blev takseret for sig. Præstegaardens Skovskifte blev takseret til at kunne fede 2 Svin, naar der var fuld Olden. Det er jo ikke meget, men Skovene blev vist takseret meget lavt til denne Matrikel. Skoven bestod af nogle unge Risbøge. Kongens Anpart blev takseret til 7 Svins Olden, den bestod af omtrent $\frac{1}{3}$ Eg og $\frac{2}{3}$ Bøg, mest Ungskov, hvoraf intet var tjenligt til Bygningstømmer. Der fandtes noget Bøgeunderskov. Kannikegaardens Skov kunde fede 4 Svin, den var af samme Beskaffenhed. Skoven til Selvejergaarden bestod af 2 Dele. Den ene, Vesterskoven, bestod af $\frac{1}{3}$ Eg og $\frac{2}{3}$ Bøg, men var af gammel Tid af mest afstøvet og forhuggen, der var lidt Underskov af Bøgevækst, den kunde fede 2 Svin. Den anden Del bestod af 4 smaa Skifter, halvt Eg, halvt Bøg, som var utjenlig til Bygningstømmer. Der var noget Underskov af Eg- og Bøgekrat, her kunde fedes 4 Svin. Det bliver ialt Skov til 19 Svins Olden.)

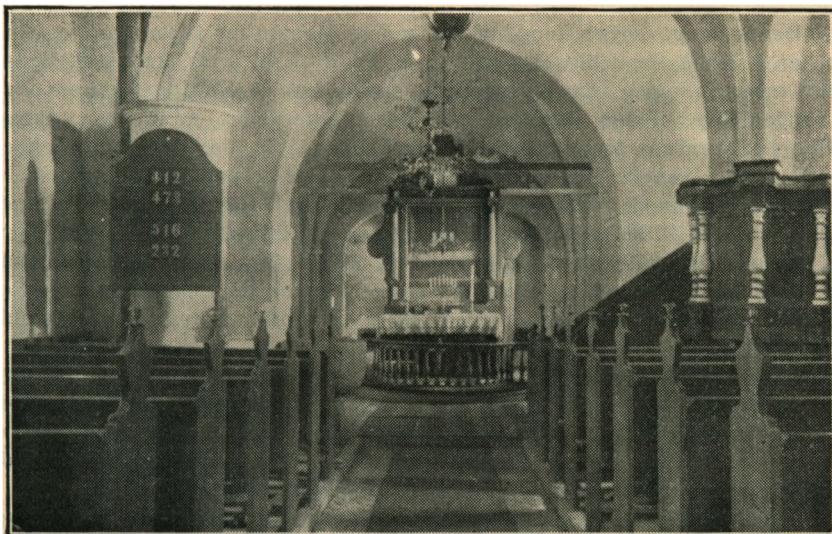
I Rytterdistriktets Jordebog fra 1718 siges det, at Over- og Underskoven er temmelig ved Magt. I 1731 siges det, at Skoven var 1 Fjerdingsvej lang og 150 Favne bred, den bestod af Bøgeskov og Bøgepur.²⁾

Skoven var 1683 delt mellem Lodsejerne, og 1785 siges det, at skønt den ikke var udskiftet, saa vidste dog hver sin Part.

Skoven har næppe altid været tilstrækkelig til Byens Forsyning med Brændsel, man har tillige maattet benytte Tørv, men Byen har kun ringe Tørveskær; i 1683 siges det, at Tørvemoserne er mest opskaaren og kun tilstrækkelig til 3 Aars Forbrug, og 1718 siges ligefrem, at Adslev har intet Tørveskær.

1) Protokol Nr. 1138.

2) Samlinger til jydsk Historie og Topografi, 3. R. VI, 183.

Det Indre af Adslev Kirke, før Restaureringen i 1935.

Anneksgaarden i Stilling, set fra Haven, nedbrændt 1925.

Erindringer fra Anneksgaarden i Stilling.

Af *Ulla Thorn, f. Lohmann.*

Saa langt, saa langt rækker Tanken frem,
til gamle Mor og mit Barndomshjem!
Jeg ser de Enge ved Søens Bred
og Bøgeskoven paa Klinten med,
og Hjertet svulmer og Øjet blinker —
i Stolen sidder du jo og vinker!
Jeg sender Moder, min Hilsen frem.
Den gælder dig og mit Barndomshjem!

Denne Sang, der er kendt af saa mange Mennesker i Danmark og Amerika, er i særlig Grad blevet vor Slægts Sang — vi, hvis Mødre el. Bedstemødre opvoksede paa »Anneksgaarden«, senere kaldet »Stilling Nedergaard« — thi Sangen blev af den dansk-amerikanske Digterpræst Adam Dan, skrevet til Henrik Sørensens Mor, Ane, f. Jensen (1809—1889), der den Gang beboede Aftægtshuset i Anneksgaarden, og hvis Datter var udvandret til Amerika og der blevet gift med Adam Dan. Og — som der i Sangen er en bestandig Vekslen mellem Billeder af den skønne Egn og Tanken paa den kære, gamle Mor, saaledes gaar det vist netop de fleste af Slægten, naar Minderne bryder paa. Erindringen om det skønne udendørs forener sig med Erindringen om de gode Mennesker indendørs, saa Takken for gode og lyse Minder vælder frem i Sindet.

»Barndomshjemmet«, Anneksgaarden, var paa det Tidspunkt, Sangen er skrevet, blevet Henrik Sørensens og Martha Munks Hjem, og der opvoksede deres 5 Døtre: Sørine, Mine, Kristine, Petrea og Karen Marie. — Min Mor, Petrea Lohmann, har fortalt mig om sin Farmor, der boede dem saa nær, og hvem de holdt meget af at være sammen med. — Et Fotografi af Oldemor, Mor og min Tante Sørine (i Konfirmationsdragt) gengives omstaaende. Jeg har som Barn lige fra 4 Aars Alderen tilbragt omtrent hver Sommer- og Juleferie i Stilling, og som ung har jeg til-

bragt mangen en Fridag dernede; lige til den sidste af Slægten, min Moster Kristine, døde, har jeg jævnlig aflagt Besøg i den dejlige Egn hos de gode Mennesker, der færdedes der. Derfor vil jeg meddele Slægtsbogen nogle af de Indtryk og Minder, jeg har om de gode Mennesker, der stod mig nær i Barndoms- og Ungdomstiden.

Anneksgaarden, der desværre nedbrændte i 1925, var, da min Bedstefar, Henrik Sørensen, som ung Mand overtog den, en stor Gaard, hvis Marker laa ret spredt. Gaarden laa lige Syd for Stilling Kirkegaard — dens Staldlænge umiddelbart op ad denne — og Jorden, de ca. 50 Tdr. Land Ager, Eng og Skov, der var tilbage, da Bedstefar i 1902 solgte Gaarden, kaldte de »Vestermarken« (mellem Landevejene: Skanderborg—Aarhus og Stilling—Randers) og »Østermarken« (Syd for Markvejen, der endnu fører Nord om Kirken til Skoven). Længst bortliggende Jorder, som f. Eks. den Jord, hvor nu Stilling Teglværk er beliggende, var ret tidligt blevet solgt fra, ihvert Fald inden 1884, da min Far første Gang kom paa Gaarden.

Min Bedstefader beboede Aftægtshuset fra 1895 — da han først bortforpagtede og 7 Aar senere solgte Gaarden — og til sin Død i 1922.

Det er en Oplevelse, som huskes selv af et 4—6 Aars Barn, naar en rar og mild Bedstefader holder med Kanen ved Stationen for en Juledag at køre hele vor Familie hjem til Bedstemor. Naar Kanen svinger ind gennem Porten, staa Bedstemoder der i Forstuedøren: en lille, noget foroverbøjet Kvinde, der skinner af Renlighed og Sirlighed. Det graasprængte Haar er velfriseret, Kappen sat smukt paa Plads, og Hænderne glider ned over det stivede, stærkt rynkede og nystrøgne, hvide Forklæde, mens Laktøflerne, som min Bedstemor altid brugte indendørs, skinner frem under den sorte, vide Kjole, og man synes næsten, man endnu efter 40 Aars Forløb hører hendes: Go Daw aa wal kommen!

Men nærmest kommer man Bedstemor i Sommerferien, naar man er alene paa Besøg, for da er hun jo ens Mor for en Tid. »Do ska' missel it ha den Uldtrøje' po i saa'n en Varme«, siger hun; og skønt man ved, at Mor derhjemme ikke er af samme Mening, er man glad, fordi Bedstemor forstaar een saa godt. Og saa faar man Lov at komme ud »til Ib's« (Købmanden) for at faa Træsko, naar det bliver Regnvej; men Sorgen er stor, naar man næste Sommer kommer igen og finder Træskoene for smaa. Dog — Bedstemor ved Raad ogsaa for det. — Hvor husker jeg min Opvaagnen hos Bedstemor paa min 5 Aars Fødselsdag. En dejlig Dukke laa ved min Side i den store Gæstekammerseng, og om Eftermiddagen drak vi Kaffe med et lille, fint Kobberservice paa Bordet i Dagligstuen. Saa fik jeg Lov at staa i Sofaen og se ud i Gaarden, hvor Heste og Køer blev vandede lige uden for Vinduerne. En Følelse af Hygge og Tryghed bemægtigede sig een, naar man stod der og saa det hele foregaa saa nær ved een, mens man vidste sig i Sikkerhed hos Bedstemor. Ja, Bedstemor forstod en lille Pige!

Jeg husker Bedstefader, der stod i »Huggehuset« og arbejdede med Høvl og Sav, og jeg husker der var Karl og Dreng og Pige, men mest ser jeg Bedstemor: Hun staa i Døren og raaber en Besked ud i Gaarden, hun staa ved det store Dejgtrug, tager dampende Brød ud af den store Bagerovn i Bryggerset eller løber rundt i Køkken, Mælke- og Spisekammer. Altid var hun i Virksomhed, og jeg har paa Fornemmelsen, det var hende, der ligesom var Sjælen i det hele. — Bedstemor var dygtig og stillede store Krav baade til sig selv og andre; men hun var god og hjælpsom over for dem, der trængte til Hjælp. »Hun giver saamænd den halve Gaard hen«, skal hendes Bror

have sagt om hende. — Desværre levede hun kun kort Tid efter at Gaarden var blevet bortforpagtet, og det var vel den væsentligste Grund til, at Bedstefar meget nødtigt atter vilde overtage Gaarden, og derfor solgte den til lav Pris (nogle mener 21,000 Kr., andre 23,000 Kr. for de 50 Tdr. Land Ager, Eng og Skov).

Min Bedstemor besøgte os i Foraaret 1897 og da bød hun mig med sig paa Rundrejse til Familie og Venner i Sommerferien; nu syntes hun vel, hun havde Tid at rejse. Men det blev hendes sidste Rejse til Horsens. Allerede i Juni døde hun af Lungebetændelse, og dermed var et virksomt Liv afsluttet. Jeg syntes, det var den største Sorg, jeg som Barn oplevede, da jeg hørte, hun var død; jeg følte, jeg havde mistet een af mine allerbedste Venner. Det var første Gang, jeg lærte »Tænk, naar engang den Taage er forsvunden«, da den blev sunget ved Bedstemors Begravelse, og jeg syntes siden, det var godt, jeg i hvert Fald havde den Sang, der altid siden har mindet mig om min Bedstemor, Martha Schurmann Munk. Hun alene af Søskendeflokken havde Navnet Schurmann; det var en Opkaldelse efter een af hendes Fars Ungdomsvenner i Aarhus.

Min Bedstefar, Henrik Sørensen, der levede som Enkemand i 25 Aar, var saa lykkelig i al den Tid at have sin Datter, Kristine (gift med Lærer H. P. Andersen) som sin Husholderske og gode Støtte i Alderdommen. Og de boede da i Aftægtshuset, hvor jeg vedblivende blev gæstfrit modtaget i baade Jule- og Sommerferien. Nu havde Bedstefar Tid til helt at give sig sine Fritidsinteresser i Vold: Jagt, Fiskeri, Husflidsarbejde. Jagten var naturligvis det første, han maatte give Afkald paa; men saa længe hans Pram kunde holde sammen, vedblev han at fiske, og det eneste, jeg nogensinde har hørt ham beklage sig over, var det, at hans Baad nu ikke mere duede, og at han, da han nu var over 80 Aar, ikke syntes, han kunde faa en anden. Han blev derfor glad som et Barn, da en skønne Dag en Vogu holdt for Døren med en Pram til Henrik Sørensen, Stilling, sendt fra nogle Børnebørn. Og ingen var ivrigere end den gamle Mand for at faa Baaden gjort »sejklar«. Men knap saa glad var hans Datter; hun var ikke mere saa glad, naar han var alene paa Søen, og hun vilde godt liste ud at se efter ham, naar han blev for længe borte, om hun ellers kunde slippe fra det, uden han mærkede det. For saa han hende, kunde han blive fornærmet og sige: »A behøv'r missel it Baan'pig'«. Men det var kun Misfornøjelse over, at andre vilde regne med, at han, den gamle Kæmpe, var ved at blive aflægs. I Virkeligheden var han en fordringsløs, taknemlig og glad Natur. Han talte ikke meget, men hans milde og gode Øjne sagde tit mere end mange Ord.

Om Sommeren blev Blommer og Æbler som de modnedes stiltiende stukket til een, og om Vinteren stod Æblerne i Række paa Gardinstangen til Uddeling om Aftenen. — Naar Solen blev ringet ned, sad vi mangan en Skumringsstund i den lille, hyggelige Stue — hyggelig, fordi det var Bedstefars Stue, og han var der. Og da vilde han gerne, om den ene Sang vilde afløse den anden. Og festlig var Fødselsdagen, d. 21. Marts, hvor indtil den sidste i 1922 Slægten samledes.

Husrum kunde det til Tider være smaat med, men Hjerterum var der altid, og taknemlig og stille sad den gamle Mand og glædede sig, naar bl. a. »Sangen om Barndomshjemmet« blev sunget. — Bedstefar havde altid holdt meget af at læse; Blicher var hans Digter; ham forstod han, de elskede begge Friluftslivet — Jægerlivet.

Men naar jeg tænker paa det gamle Aftægtshus i Stilling Nedergaard, er der 2 Mennesker mere, jeg maa omtale: min Moster Kristine og hendes Mand, Lærer Hans Peder Andersen.

Onkel, der var Bornholmer, havde ret tidligt paa Grund af daarlige Nerver maattet tage sin Afsked som Lærer, og det gjorde det muligt, at de flyttede sammen med Bedstefar i Aftægtshuset.

Onkel var ejendommelig baade i Udseende og Væremåde og blev derfor tit miskendt og misforstaaet. »Man er jo blevet saadan lidt sær, forstaaar

Foran Henrik Sørensens Aftægtshus i Stilling.

Fra venstre: Aksel Andersen, Mathilde Andersen, Sine Munk og hendes Mand, Gdr. Peter Munk, Bering, Henrik Sørensen og hans Datter Kristine.

du, fordi man er blevet for ensomt opdraget og ikke er som de andre«, sagde han engang til mig. — Han havde et fint og følsomt Sind, var gennemmusikalsk og følte sig kun vel tilpas, naar han var sammen med Mennesker med modtagelige Sind. Lykkelig kunde man mærke, han var, om man kom ind og satte sig i hans Stue, og han da kunde faa Lov at fortælle, saa han kunde mærke, man »lyttede til«. Og sikkert har der i den Kiste fuld af egne Kompositioner, som han efterlod sig, været nedlagt mange af de Tanker, Stemninger og Følelser, som han — ved sin for tidlig afbrudte Livsgerning — ikke fandt Udløsning for.

I min Poesibog skrev han ved min Konfirmation følgende Digte:

Saa ren og klar som Bækkens Bølge,
der gennem Engen slynger sig.
Dem Herrens bedste Glæder følge,
hvorhen end Verden kalder mig.
Og naar De skuer lyse Dage
og er i Venners Kreds saa glad;
De stedse tænke Dem tilbage —
en Børneven og dette Kvad.

Tone: Oh, hvilken vidunderlig Klang
ligger der i dig, hvor end jeg dig hører;
altid en Streng du i Hjertet berører,
lyder du til mig i Spil eller Sang.

Lad disse Digte tale deres Sprog om min Onkel, H. P. Andersen —
Børnevennen og Musikelskeren.

— — —

Min Moders ældre Søster, Kristine, som sammen med sin nervesvage Mand og deres 3 Børn flyttede ind i Aftægts huset i Stilling Anneksgaard, da Bedstemor døde i 1897, havde en stor Opgave at løse; men hun gik til den med et sjældent friskt og godt Humør, et godt Helbred og stor Energi og Virkelyst.

Onkel havde kun en lille Pension og Bedstefar kun faa Spareskillinger, saa der maatte findes paa andre Indtægtskilder. Tante oprettede da et efter den Tids Forhold ret stort Hønseri. Rugemaskine var der ikke Raad til at anskaffe og Kyllingemødre kendtes ikke, saa hun og hendes 2 Døtre havde stort Arbejde med Pasning af Kyllinger og Høns. Men Evner og Lyst var der til det og ogsaa til at handle; saa Tante klarede sig og sine gennem nogle vanskelige Aar. 1 a 2 Gange ugentlig rejste hun til Aarhus for at sælge sine Varer; og da der den Gang ingen Rutebil holdt for Døren, var alene det et Arbejde, der tog paa baade Tid og Kræfter.

Da Børnene voksede til og kunde klare sig selv, opgav Tante tildels Hønseriet og helligede sig helt Pleje og Pasning af sin syge Mand og sin gamle Far. Og hvor var hun fortræffelig i sin daglige Færd derhjemme, hvor hun snart skulde overtale og snart skulde opmuntre, for at det hele kunde gaa godt. »Ja, vi maa lo'w for Krestine«, sagde Bedstefar mangan Gang. — Og hvor tog Tante gæstfrit mod alle af den store Slægt. »Ih, men er det da dig — velkommen — gaa nu ind og sæt dig ned, saa ska' jeg snart ha' Kaffen færdig«. Og som den Kaffe med de hjemmebagte Tvebakker smagte i den lille, lavloftede Stue i Selskab med den glade Tante og den milde Bedstefar.

Og naar Afskeden kom: »Ja, no ska' do ha' Tak for Besøget — kom nu snart igen — men saa ska' do skryw, naar do kommer, for saa ka' vi bedder ha' lidt godt te' dæ.« Dermed sluttede Tante altid og hver Gang forstod man lige lidt, hvorfor hun vilde have skrevet, for man syntes altid alting var ligesom beredt. Det gæstfri Sind var vel bevaret. — Efter Onkels og Bedstefars Død boede Tante kun nogle faa Aar i Stilling, hvor hun stadig havde en eller anden i Pleje. — Men da faldt Tante en Dag om i sin Stue og var fra det Øjeblik lammet i hele den ene Side, og saaledes forblev det Resten af hendes Liv, ca. 5 Aar. Hun kom i god og kærlig Pleje hos sin ældste Datter i Horsens. Den stærke, kraftige og livlige Kvinde, der med kærlig Haand i saa mange Aar havde hygget og puslet om andre, laa nu stille hen og havde svært ved at tale; men hun fulgte til sin sidste Dag om-

sorgsfuldt med i alt, hvad der foregik omkring hende, og bevarede sit lyse Livssyn og glade taknemlige Sind til det sidste.

Ulla Thorn, f. Lohmann.

Bedsteforældrene i Anneksgaarden.

Bedstefar, Henrik Sørensen, var en høj og kragtig, noget mager Mand med et roligt og alvorligt Udseende. Han var ikke meget talende; men det hjertelige Tonefald, der kunde være i hans Stemme, klinger endnu i Øret, naar vi mindes ham. I den Tid, han fik tilovers fra sit Landbrug, sejlede han ud paa Søen for at fiske, færdedes med Bøssen i Mark og Skov eller syslede med Husflidsarbejde i Huggehuset, alt som Aarstiden og Vejrlaget var.

Bedstemor, Martha Munk, var lille og spinkel, men havde et meget karakteristisk Ansigt. Hun var travlt paa Færde, dirigerede og havde Omsorg for, hvad der hørte Hjemmet til. Hun var stærkt optaget af Dagens Krav; men jeg har dog ogsaa set hende i den stille Time, naar hun og Bedstefar sad i deres Dagligstue, hvor Hjørneskabet stod og Bornholmeren tikkede, hvor det rød-blomstrede Tæppe var bredt over Klapbordet og Lampen kastede dæmpet Skær paa Væggene og Rullegardinerne med Billeder, der var saa underholdende at se paa. Der blev skrevet Brev til den yngste Datter, som var langt borte, Karen Marie i Amerika.

Og Søndagen var festlig, naar Præstens Vogn kørte ind i Gaarden, naar han selv fik Tid at drikke Søndagskaffen med, og vi slog Følge op i den lille Kirke, mens Klokkerne ringede os i Møde.

Ja, Kirkeklokkeklangen var altid over Gaarden, som den laa der lige ved Kirkens Fod, og var med til at skabe den Stemning, der melder sig, naar vi mindes vor Barndoms Ferier i det Hjem, hvor alle vi Børnebørn var saa selvskrevne Gæster.

Bedstemor blev knap 63 Aar gammel, og Bedstefar overlevede hende i 25 Aar.

Et Træk fra Henrik Sørensens sidste Tid.

Bedstefar Henrik Sørensen blev 91 Aar, før han døde. Begge Præsterne i Skanderborg var i Reglen nede at tale lidt med ham, naar de om Søndagen prædikede i Stilling Kirke. En Aften kort før han døde, var jeg inde hos ham. »Tag en Stol og sæt dig ved Siden af mig, saa skal jeg fortælle dig noget, jeg har oplevet i Dag«, sagde han, »Pastor Christensen var i Kirken i Dag og kom saa ind for at se til mig som han plejer. Og kan du tænke dig, han sagde: »Goddaw, Henrik!« A tøkkes da de æ saa raadet, te saanen en Mand som Præjsten kommer og sejer: Goddaw, Henrik. A æ no saa glad ved ham. Ja, den aeen Præjst er osse flink te o se ind te mæ, men han æ lige godt it saanen. Han seje aaltid: God Dag, Sørensen, aa de ka' a no it næe saa godt li'».

Frida Rasmussen.

Ane Henriksen,

Henrik Sørensens Moder, med sine to Sønnedøtre Sørine (tilvenstre) og Petrea. (Ca. 1874).

Dagmar Lohmann Jensen.

Slægtstavler og Slægtsforskning.

Lidt om Ahnetavler, Stamtavler og Efterslægtstavler samt et Par Ord om Slægtskultur og Slægtsvidenskabens Betydning for Arvelighedsforskningen.

I gamle Dage gjaldt det om for Konger og Fyrster og Adelen at have Ahnerne i Orden. Der var heller ikke andre end dem, der beskæftigede sig med Stamtavler og Slægtsforskning, men deres Stamtavler var ikke altid lige paalidelige. Det er først i det 18. Aarhundrede, at de borgerlige Slægter begynder at nære Interesse for deres Afstamning, og det er Præsterne, der gaar i Spidsen, og siden den Tid har Interessen for Slægtsforskning været i Stigning. I det 19. Aarhundrede kommer der en Mængde Stamtavler og Efterslægtstavler vedrørende borgerlige Slægter, særlig Embedsmandsslægter som Præster, Militær, Jurister, Læger samt Købmandsslægter i Købstæderne. Først sent kommer Landboerne med.

I den sidste Menneskealder er udkommen en hel Del Slægtsbøger for Bondeslægter, mere eller mindre fyldige, ogsaa her fra Østjylland (Møller-Slægten, Rasmussen-Slægten fra Veng, Øvli-Slægten fra Hadsherred og den Langbergske ligeledes fra Hadsherred og fra Sydøstjylland Ravn-Slægten paa Koldingegnen), men de er dog ikke trængt mere igennem i den almindelige Bevidsthed end da vor Slægtsbog udkom i 1926, var der en Slægtsforsker, der udrød: Halvfjerde Hundrede Sider om en Bondeslægt! Det er dog utroligt. Det havde han aldrig været ude for, skønt han ellers havde et ret godt Kendskab til Slægtbøger her i Landet og selv havde udgivet et stort Værk om en kendt Slægt af Præster, Officerer, Godsejere, Akademikere o. s. v.

Tidligere lagde man ikke større Vægt paa Portrætsstoffet, men efter at Arvelighedsforskningen har faaet Betydning for Slægtsforskningen, er Billedstoffet kommet til at spille en vigtig Rolle, og vi er i vor Slægtsbog altsaa saa heldige paa dette Omraade at være paa Højde med Tiden.

Ahnetavler.

Skal man have Ahnerne i Orden, maa man have en Ahnetavle. Ved en Ahnetavle forstaas en Tavle, der begynder med det enkelte Menneske, og derefter opføres hans Forældre, Bedsteforældre, Oldeforældre, Tipoldeforældre fra Nutiden og tilbage til Fortiden. Tavlen faar altsaa en regelmæssig Form. Der bliver:

- 2 Forældre
- 4 Bedsteforældre
- 8 Oldeforældre
- 16 Tipoldeforældre
- 32 Tip-tip-oldeforældre.

Bestandig dobbelt op. Ved denne stadige Fordobling af Ahnerne naar man hurtig op paa høje Tal. I den fjerde Generation vil der være 8 Ahner, et uskyldigt Tal, (Aar 1800) men i det 13. (ca. Aar 1500) 4096 Forfædre. Tilbage til omkring Aar 800 vil der være over 8000 Millioner. Man har trykte

Ahnetavler om fyrstelige Personer paa indtil 16,384 Ahner, men det er en Sjældenhed naar man uden Huller kan naa op i de 64 Ahners Række.

I Middelalderen og senere forlangtes af »en sand Adelsmand«, at han havde sine adelige Ahner i Orden. Var der mellem de 32 Tip-Tipoldefædre blot en enkelt borgerlig, kasseredes hele denne Generation; der regnedes ikke med denne, og han havde kun 4 Ahnerækker. Jo flere Ahner, han havde, des fornemmere var han, og desto mere kvalificeret var han til Statens højeste Æresposter. Der var visse Embeder, Ordener, Fideikommisser, som man ikke kunde opnaa, hvis man ikke havde sine 4—8—16 Ahner eller mere.

Her i Landet drev man det dog ikke saa vidt. Man holdt sig ved Jordan. Der kendes kun et enkelt Tilfælde, hvor der stilles Krav om, hvor rent det adelige Blod var. Det hedder saaledes i Dronning Sophie Magdalenes Stiftelsesbrev for Vallø adelige Stift 1737, at ingen Frøken maatte optages, hvis hun ikke havde sine 16 adelige Ahner i Orden. Bestemmelsen skal dog aldrig være bleven haandhævet og ophævedes helt 1799.

Det er ganske interessant at prøve paa at opstille en saadan Ahnetavle. For de fleste af os vil det være vanskeligt at opnaa ret mange Ahnerækker, fordi indgiftede Slægter stadig kommer til. Man skal være ret heldig, om man kender Navnene paa samtlige 16 Tipoldeforældre.

Stamtavler.

En anden Fremgangsmaade naar man vil udrede sin Slægt er at opstille en Stamtavle. Her medtages kun de mandlige Led, og efter vore Dages Navneskik bliver det altsaa Mænd af samme Efternavn. Stamtavlen havde i gamle Dage en vis arveretslig Betydning, idet den mandlige Stamme havde Overvægten.

Men som Dr. K. A. Heiberg skrev i 1906: Det sædvanlige Billede af et Stamtræ er videnskabeligt urigtigt og giver Anledning til Misforstaaelser, da de kvindelige Elementer forbigaaes.

Egentlig er en Stamtavle ogsaa kun et Udsnit af

Efterslægtstavlen,

der fremstiller et Menneskes hele Efterslægt, altsaa ogsaa Børn af Slægtens gifte Kvinder.

Efterslægtstavlen er den fuldstændige Slægtstavle og den, der bruges i de mere fyldige Slægtsbøger, og det er ogsaa den eneste fyldestgørende Tavle, naar vi tager Slægten i naturvidenskabelig Betydning, idet Sporene af, hvorledes ydre og indre Egenskaber hos Stamforældrene nedarves ved dens Hjælp kan forfølges.

Da Thøger Jensen udarbejdede Hovedlinierne til sit Slægtsregister, anlagde han det som en Efterslægtstavle. Det var korrekt, og Forholdene laa jo saaledes, at det ogsaa i det store og hele lod sig praktisk gennemføre.

Vanskeligheden ved Efterslægtstavlen bestaar i at fremstille en overskuelig Tavle. For større Slægters Vedkommende er det næsten umuligt. For Adslevslægtens Vedkommende vilde Tavlen fylde en hel Væg af anselige Dimensioner. Man har en Efterslægtstavle (den Ladefogedske), der er 13 Alen bred og ganske uhaandterlig; det vilde gaa med vor paa samme Maade.

Det mest praktiske er derfor at bruge Listeformen, saadan som vi har gjort i Slægtsbogen. Den er blot ikke saa overskuelig.

Har man endelig med megen Møje og Besvær faaet Slægtstavlen udarbejdet, saa spørger man:

Ja, det er meget godt. Jeg kan se, hvor Slægten stammer fra, og hvor mine Forfædre har boet, og hvad de har været i det borgerlige Liv, men hvad ved vi ellers om disse Mennesker?

Her maa vi om de ældre sige: Saare lidt. Fra 1600 og det meste af 1700-Tallet: Uhyre lidt, ja, om de fleste blot og bar Navnet. Det er et helt lille Lysglimt i dette Mørke, naar det i Jordebøgerne fra 1679 hedder om en af vore Forfædre, Thøger Pedersen i Bering: »Thøgers Tilstand er slet«. Han har haft ondt ved at klare sig. Er det et Lysglimt, er det egentlig et mørkt.

I Modsætning til Embedsmandsslægter og Købmandsslægter er Bondeslægterne meget daarligt stillet, naar vi skal søge Oplysninger om de ældste i Slægten. Det er en gængs Regel, at en Bondeslægt ikke kan føres længere tilbage end 5—6 Slægtled. At naa tilbage før Aar 1700 hører til Sjøldenhederne. Vi er i meget høj Grad afhængige af Kirkebøgerne, de er saa godt som vor eneste Kilde. Det er et heldigt Træf, naar vi i Krongodsernes Jordebøger kan finde et og andet om vore Forfædre saa langt tilbage.

Det maa være os højst magtpaaliggende at faa saa meget som muligt at vide om de gamle i Slægten, men ret meget kan den mundtlige Tradition ikke give os fra den Tid, der ligger forud for Aar 1800. Det har været Slægtsbogens Opgave, at faa saa meget som muligt Kød og Blod paa det Skelet, Registret er, og det er et Arbejde, der maa fortsættes ud i Fremtiden.

Fin, gammel Bondekultur.

Naar vi ser paa Adslevslægten, har vi for os en stor Bondeslægt, hvis Stamfader levede i Tiden fra 1766—1850 og var Ejer af Adslevgaarden, som han som eneste Barn havde arvet efter sin Fader. Hans Fader — Jens Pedersen — var en Gaardmandssøn fra Stjør, og hans Moder — Karen Thøgersdatter — var en Gaardmandsdatter fra Bering. Slægtens Rødder gaar altsaa tilbage til disse Landsbyer samt til Mjesing, hvor Peder Jensen hentedede sin Hustru, Margrethe Rasmusdatter.

Vi har desværre ingen Portrætter af Peder Jensen eller hans Hustru, men vi har et Billede af den Gaard, han ejede, og hvor han boede fra sin Fødsel til sin Død, i samfulde 84 Aar. For os vil Interessen samle sig om dette Hjem, og vi ved en Del om det, saaledes som de gamle har fortalt det i Slægtsbogen. Vi vilde gerne vide endnu mere, men desværre er vi rykket saa langt op i Tiden, at ingen nulevende har set Slægtens Stamfader. Det er jo 85 Aar siden han døde.

I en Alder af 20 Aar blev Peder Jensen gift med Margrethe Rasmusdatter fra Mjesing. I deres 63-aarige Ægteskab havde de 12 Børn, hvoraf de 4 døde som spæde, medens de 8 blev gamle Mennesker. Deres ældste Barn blev født 1787, deres yngste 1809. Der er altsaa 22 Aar mellem den ældste og den yngste. Den ældste døde i 1855, den sidstlevende i 1892.

Vi ved, at Hjemmet var velstillet, og at Peder Jensen var en efter sin Tid vel oplyst Mand, en hel Del over det gængse. Hans smukke Haandskrift er bevaret i den Chifferbog, han skrev som 17aarig. Hans Sønnesøn skildrer ham som: »Middelhøj, af Karakter noget streng og meget bestemt i sin Optræden. Han var en dygtig Landmand og en ivrig Jæger«. Vi ved ogsaa, at han var arbejdsom og i Besiddelse af en usædvanlig Ordenssans, ligesom han havde Sans for Plantning og var nænsom over for Gaardens Skov; i det hele taget en dygtig og anset Mand. Hans Hustru skildres som en overordentlig god og virksom Husmoder.

En fin, gammel Bondekultur paa Grundlag af Hæderlighed, Ædruelighed og Arbejdsomhed har uden Tvivl præget dette Hjem, og dette Præg bibeholdtes i Gaarden under Sønnen Jens Pedersen; det gik ligeledes i Arv til Peder Jensens og Margrethe Rasmusdatters 7 Døtre, der alle blev indgiftet i velhavende Gaardmandsfamilier i Mjesing, Bering, Meldballe, Jexen, Dørup og Stjær.

Arv og Anlæg og Slægtsforskningens Betydning.

Fra gammel Tid har det været Slægtshistoriens Opgave at paavise Forfædre og skildre deres Liv og Gerning fra Vuggen til Graven, ligegyldigt om de har været betydelige Personer eller ej. Slægtsforskningen, der har udviklet sig til en Samfundsvidenskab, har i den sidste Menneskealder vundet stor Betydning for en Række naturvidenskabelige Fag som Arvelighedsforskningen, Fysiologien og Biologien. Ved Arvelighed forstaaes naturligvis alene Overførelse af aandelige og legemlige Egenskaber fra det ene Slægtled til det andet. En meget stor Del af de nedarvede Egenskaber beror paa en Samvirken af flere eller færre Anlæg, som kan være nedarvede enten fra Faderen eller Moderen eller fra begge Forældre eller fra fjernere Forfædre. I enkelte Slægter kan arvelige Træk holde sig gennem Generationer, ligesom enkelte arvelige Sygdomme har kunnet forfølges i flere Slægtled. Der kendes saaledes en jævn Bondeslægt paa Viborgegnen, hvor Natteblindhed har været nedarvet siden Midten af det 17. Aarh. og fremdeles nedarves, og lignende Slægter lever ogsaa i andre Lande.

Visse Ansigtstræk kan gaa i Arv Aarhundreder igennem. Her i Slægten savner vi desværre Billeder af de ældre Slægtled, men adskillige af os vil vide det morsomme Spil, Øjnenes Farve stundom giver Anledning til. Det vides ikke, hvilken Øjenfarve Peder Jensen og Margrethe Rasmusdatter har haft, men vi ved, at af deres Døtre havde i hvert Fald Ane Johanne i Dørup blaa Øjne, Ane i Stilling mørkebrune Øjne og Karen i Bering vistnok ogsaa brune Øjne. Jeg har haft Tilfælde, hvor denne eller hin af de ældre nulevende har sagt: Han ligner grangivelig sin Farfader, eller sin Fader, en Mand, hvem vi ellers intet Fotografi har af. Paa denne Maade kan vi danne os et Billede af et Menneske, der er død for et Par Menneskealder siden.

Arvelighedsforskning er imidlertid et saare stort Kapitel, der endnu rummer mange Gaader, og den stiller meget strenge Krav til en Slægtsbogs Oplysninger om de enkelte i Slægten. Ikke blot skal der gives Oplysning om Holdning og Gang, Fejl ved Legemsbygning, Højde og Drøjde, Haarvækst og Øjenfarve m. m., men ogsaa aandelige Interesser, Tilbøjeligheder og Sygdomsbillede. Man indser let, at var vi i Besiddelse af saadanne Oplysninger om vore Forfædre et Par Hundrede Aar tilbage i Tiden, vilde det være af ganske overordentlig Værdi for os. Uden Tvivl vilde det være formaalstjenligt, om den enkelte indenfor sit Omraade udfyldte Slægtsbogens Oplysninger med Optegnelser af mere privat Natur.

De unge maa jo bygge paa de gamles Erfaringer, udforme deres gode Anlæg og tage Lære af deres Fejl. Hvad der skildrer Forfædrenes Liv og Personlighed har saaledes den største Betydning for Efterslægten. Jo fyldigere og paalideligere en Slægtsbog er, desto større Værdi har den, og vi bør derfor arbejde hen til, at det Værk, der paabegyndtes i 1925, kan vedligeholdes og fuldkommengøres i kommende Slægtled.

Vor egen Dag er kort, men Slægtens lang.

N. P. Ø.

Julens velsignede Glæde.

Af Pastor *Jens Jelsbak.*

Det er vist i »Nøddebo Præstegaard«, der synges en Sang, hvori ovenstaaende Overskrift til dette lille Stykke har sin Plads. Børn og Voksne i sluttet Kreds gaar omkring Juletræet og synger glade og lykkelige om Julens velsignede Glæde. Julen er Hjemmets Fest. Hvor var det dejligt at være hjemme Juleaften hos Far og Mor. Denne vidunderlige Følelse af Sammenhold og Forstaaelse! Julen er nær, naar dette Aarsskrift kommer ud til Slægtens mange Hjem, vi kan da ikke ønske noget bedre for hinanden end det gamle Ønske: En glædelig Jul! Og hvor trænger vi til det i disse Tider — vi trænger til Samling om Hjemmet, om Slægten, om Fædrelandet. —

Gid det maa blive en god Jul for alle Slægtens, ja for alle danske Hjem. En rigtig glædelig Julefest faar vi saa først, naar vi fejrer den som Festen for Jesusbarnet. — Der kan holdes en fornøjelig Julefest, uden at Mennesker behøver at tænke paa Barnet, der laa i Krybben —, men en glædelig Fest, nej. Julens velsignede Glæde, Glæden i Menneskehjerner, den kommer først der, hvor Mennesker af Hjertet kan sige Tak for Barnet, der kom til Verden. »Os er i Dag en Frelser født«, hedder det. Ja, Frelseren er født, og han virker blandt os den Dag i Dag i sit Ord, ved sin Døbefont og ved sit Bord. Gud ske Tak for det! Saa lad os holde Jul med taknemlige Hjerter, hvor det end bliver, vi skal holde den — ude eller hjemme.

En Ildebrand i Jexen 1851.

I 1845 overtog Emil Schou, der samme Aar var bleven gift med Ane Kathrine Sørensen fra Meldballe, Gaarden Adamsgave paa Jexen Mark efter sin Fader. Om en Ildebrand, der nogle Aar efter lagde Gaarden i Aske, meddeler »Aarhus Stiftstid.« Mandag d. 13. Januar 1851:

»Igaar Eftermiddags blev, ved en pludselig opkommen Ildebrand, Emil Schous Gaard paa Jexen Mark, aldeles lagt i Aske. Alt Foder og Korn, to Kornstakke, en Snes Faar, et Svin, en Bindehund, en Del Høns etc. samt det meste af Indboet blev et Rov for Luerne. Hverken Besætning eller Indbo var assureret.«

Den 10. December samme Aar bragte Bladet en saalydende Annonce:

»I Anledning af den tunge Lod, som ramte mig den 12. Januar d. A., idet en voldsom Ildebrand fortærede min Gaard og mit Indbo, har jeg modtaget mange Vidnesbyrd om kærlig Deltagelse og Hjælpsomhed. Jeg føler mig derfor opfordret til offentligen at frembære min hjerteligste Tak til de mange som i Byerne Hørning, Dørup, Fregerslev, Stilling, Gram, Ladegaarde, Vrold, Foerlev, Bjertrup, Stjær, Framlev, Miesing, Adslev og Jexen rakte mig en velvillig og hjælpsom Haand i min dengang saa trykkende Forfatning.

Jexen, den 8de December 1851.

Emil Schou.«

Minder fra de gamle Gaarde og Stuer.

Fra Ingerslev.

Fhv. Gaardejer i Ingerslev, den 69-aarige Rentier Morten Eriksen Overgaard, der er Sønneson af Gdr. Thøger Pedersen og Karen Pedersdatter i Bering, fortæller i det følgende nogle Træk om Livet og Skikkene i Ingerslev i 1860'rne—70'rne og et Par Pessalliker fra Thøgerslægten samt om egne Bedrifter i Barndom og Ungdom.

Det gamle Ord, om hundrede Aar er alting glemt, passer ikke altid. Min Morfader Morten Sørensen i Ingerslev var født 1804, og 1808 var Spaniolerne hernede som man siger. De havde smaa Heste, hvad der kan ses af Hestesko, der er funden fra den Tid og kaldes Spaniolersko. De kunde imidlertid ogsaa bruge vore Heste, og en Dag min Bedstefader som 4 Aars Dreng stod i Staldøren ved Siden af sin Far, der stod og sprekke med Spaniolerne om Heste, blev en spansk Officer saa vred, at han trak sin Sabel og slog min Oldfar over Armen.

Dette lille Træk har min Bedstefar fortalt mig, saa det er ikke alt, der er glemt efter hundrede Aars Forløb.

Jeg er ellers af Thøgerslægten. Min Fader hed Erik Thøgersen og var født i Bering, min Moder hed Maren Mortensdatter og var født i Ingerslev i en gammel Gaard i Overballe der gik under Navnet „Snedkegaarden“ og denne Gaard overdrog min Morfar til min Far og Mor, da de i 1865 blev gift.

Jeg var den førstefødte, og da jeg skulde have Navn at gaa efter, fik Gaarden et nyt Navn. Mine Forældre vilde, at jeg skulde kaldes op efter min Bedstefar og hedde Morten Eriksen, men det lod sig ikke gøre. Loven gav kun Valget imellem Faderens Efternavn Thøgersen eller et Tilnavn. Dette Tilnavn blev saa Overgaard, eftersom Gaarden var den øverste i Byen, og siden den Tid har „Overgaard“ fulgt mine Søkende, mine Børn og Børnebørn.

Den gamle Bindingsværksgaard. Som jeg før skrev, var min Fødegård gammel, og min Fader flyttede den derfor ud paa Marken. Jeg var den Gang 6½ Aar, men jeg er taknemlig for, at min Hukommelse er saa god, at jeg endnu kan huske, hvorledes den var indrettet. Gaarden bestod af fire Længer, hvoraf Stuehuset laa for sig selv, og det er det, jeg har de fleste Minder fra, for der opholder saadan en lille Fyr sig jo mest.

Da jeg var fire Aar gammel, blev jeg befængt med Bylder, og det satte sig i mine Øjne, saa jeg maatte gaa med en grøn Skygge for Panden, da jeg ikke kunde taale Dagslysets Skær. Mine Forældre søgte mange Raad for mig, men saa var der en Dag, en der sagde: „I skal lade ham ryge paa Kridtpibe, naar Røgen trækker op i Øjnene, vil det gøre godt.“ Min Far købte et Dusin Kridtpiber ad Gangen til en Skilling Stykket. Der gik mange af dem i Stykker, men jeg fik i hvert Fald lært at ryge Tobak, og det har

holdt sig siden. Øjnene kom sig først, da jeg var bleven voksen. Til Bekræftelse kan nævnes, at jeg aftjente min Værnepligt som Gardist.

Saa tyer jeg til den hjemlige Arne i det gamle Stuehus igen. I Folkestuen, hvor vi opholdt os til daglig, var der et Bord, en Bænk og nogle Stole samt to lukkede Senge med Omhæng. Gulvet bestod af Fliser. Det ved jeg, for det er mig fortalt, at da en af de omskrevne Bylder blev aabnet, overflød dens Indhold tre Fliser. —

I Owestowen stod Klædeskabe, Dragkister, Standkister og en Seng, hvor de hjemmelavede Dynner og Puder blev stablet op — „stablet op,“ lyder maaske lidt stort, men Stablerne var nu saa høje flere Steder, at en Gæst, der kom til at ligge i Owestowsengen, skulde være meget fintfølede, hvis han kunde mærke Trykket af en Ært, der tilfældig var kommen til at ligge i Bunden af Sengen. I vor Owestow var der Fjælegulv; thi der var et Hul under Leden ud til Haven, og en Gang kom der en Ilder med fire Unger ud af dette Hul; de var født oppe under Owestowgulvet. I Køkkenet var der et Bord til Skabe og iøvrigt Brændstengulv. I Salsæt var der et Bord (Salsbordet). Der opbevaredes Kar og Baljer til Benyttelse ved Vask og Ølbrygning samt et Bagetrug. Bagning var mest Rugbrød, det vil sige, min Mor „tensede“ lidt Rugmel før det blev æltet i Bagetruget, saa der kunde blive en Kage til om Søndagen. I Salsæt, hvor Gulvet bestod af toppede Brosten, fandtes Ildstedet til Madlavning, Grubekedel, Vask og Brygning og Ovn til Bagning.

Saa var der en Mælkestue med en lille Sokkel til at sætte Mælkefadene paa, naar Mælken var siet op og skulde staa og bære Fløde op til Skumning, for senere at kærnes til Smør. Ligeledes var der i Mælkestuen Hylder til at lagre Ostene paa, og her fandtes ogsaa Saltkarret med Sulevarer. Gulvet var af brændte Sten.

Rotten sprang. Saa kommer endelig Pige kamret. Det var vel nok lidt tidligt — af en 4—5 Aars Dreng — at skænke dette særlig Interesse, men det husker jeg nu efter et Træk, der er fortalt. Vi havde Hanne til Pige — Thøger Jensens Søster og mit Søskendebarn. — I Kamret var der en Sandkrog med Sand til at strø paa Gulvene, men der kunde til Tider, naar Hanne og jeg var i Sengen, være andre derinde end os. En Nat, da Hanne vaagnede, løb en Rotte over Ansigtet paa mig. Hanne blev bange, det har hun tit fortalt om. —

Hvad var nu det vigtigste Erhverv dengang? — Ja, de fremstillede saa at sige alt til deres Beklædning saavel til Husstand som Tjenestefolk. Af det de avlede paa Marken produceredes næsten alt, hvad de brugte til Føden. Lidt Penge skulde de jo bruge, de solgte saa Korn, lidt Smør og Æg.

Pigerne og Hylde- Naar den hjemmeavlede Hør var spunden og **manden.** vævet, skulde Lærredet paa Bleg. Det blev trukket ud paa en lang Græsstrimmel ude i Haven, gerne op til et Hyldedige. Gamle Folk kunde finde paa at sige: I Hyliden kan der være Hyldemænd og de er hule i Ryggen. Det sidste Pigen skulde

gøre om Aftenen var at rinke Lattet (Lærredet) ind, det skulde nemlig have Dugen forinden. Pigen var ikke saa glad ved selv at komme ud efter det, og sige det til Karlen generede hun sig ved. Saa gav hun Drengen et bette Puf: — Vil du ikke med ud efter Lattet?

Naar vi nu tænker paa Hyldemændene og saa hører om en Pige, der kører paa Cykle paa Strandvejen med sin Taske ved Siden med 20 Kr. i, og en Herre kommer cyklende forbi, griber hendes Taske og forsvinder ind i Skoven — er der da ikke ogsaa nogen Hulhed ved ham?

Indendørs Arbejde Faarene blev klippet Foraar og Efteraar. Om om **Vinteren.** Vinteren blev Ulden skrubbet i Skrubber, kastet i Tejer, spunden og tvunden, i Væven og vævet, lavet i Klæder, noget Garn blev farvet og stampet til Dynen og Pudevaar, noget lod de ikke væve, men bandt Strømper, Vanter og Uldtørklæder ja selv Huer.

Naar der ikke var andet at gøre i Mark og Lade, var Mandfolkene i Huggehuset, hvor de lavede et og andet, saasom Vognkæppe, Svingler, Baghamle, Klaptræer, Legener, Tøjrepæle og Tøjrekøller m. m. Om Aftenen hjalp til Tider hele Husstanden hinanden med at kærne Smør, som det ikke altid var lige let at faa frem.

Den glade Høsttid. Naar Sommeren kom, skulde der skæres Tørv, slaes og rives Kløver og Hø. Pigen var altid med, til Tider Konen ogsaa. Men naar Høsten kom, skulde alle med. Ingen, der kunde bestille noget, kunde slippe fri. Arbejdet gik med Liv og Lyst, selv om man til Tider var træt om Aftenen. Alle var klar over, at om Høsten skulde der bjerges ind til Husstanden til hele Aaret af Korn at være, og de der havde en god Vilje — og det havde de fleste — kunde ogsaa afse noget til dem, der ikke havde noget at høste.

Nu er Forholdene forandret. Naar der nu skal høstes, bliver en Karl betroet en lang Pisk, saa op paa Selvbinderen — hop. — Naar den første halve Dag er gaaet, hænder det, at han er led og ked af at høre paa Maskinens Snurren. Og Pigen staar ved et Hushjørne med et hvidt Forklæde paa og kikker ud i Marken og siger til sig selv: Nej, du maa hellere gaa ind — der er ikke noget for dig at gøre i det fri i Høstens Tid.

Men hvem er lykkeligst? Nutidens eller Datidens Ungdom?

Erik Thøgersens grumme Børselgilde 1867. Inden jeg slutter, vil jeg prise min gode Hukommelse. Jeg husker da jeg var i Kirke og der var Børselgilde over mig — nej, holdt, jeg husker det ikke, jeg er nemlig født den 9. December 1866 og var i Kirke d. 7. April 1867, men hvis jeg kunde huske det, kunde I have Lov at sige om mig, at han praler saadan af sin Hukommelse, at han tror, han kan bilde os ind, at han næsten kan huske før han blev født — nej det er fortalt mig, at det var et stort Børselgilde. Jeg var jo ogsaa den førstefødte, og tilmed en Søn. Familien var bedt til Børselgilde samt Byens Beboere. Der var Gilde i to Dage, med Spise og Drikke og Dans til Loftet — ja, Dans til Loftet den

Gang, kunde det nok være, da Loftet ikke var hævet særlig højt over Gulvet, men Rum var der dog imellem, hvor der kunde staa Borde og Bænke, og spises god Mad: „Vælling og Berrefisk,“ der flød i rigelig „brej“ Smør, med Dramme til, Fisken skal jo flyde, hed det sig ved de gamle Barselgilder.

Da den første Dags Gilde var endt, kom Familien med Byens Folk hjem at sove og hvile ud til Andendagsgildet; der var den Gang 8 Gaarde i Ingerslev Overballe, som det hedder.

Men der var en af Familien, der ikke følte Trang til at sove — det var min Farbroder Rasmus Thøgersen i Haarby. Han sagde: „A æ it kommen te Ingerslev for at sov — er der ikke en, der vil underholde mig?“ „Jo,“ sagde min Bedstefar, „det vil a.“ — De gav dem saa til at spille „11 ov de bejst“, til op ad Formiddagen. Saa gik de ud i Byen og fik de andre røvslet ud, og saa begyndte Gildet igen.

Svovlstikkerne til Kjørmesgildet. Nu vil jeg fortælle lidt om Byens Lav. Det bedste af dem var Kjørmesgilde-Lavet. Der blev kun holdt eet Kjørmesgilde om Aaret, skiftevis hos de forskellige i Lavet. Der mødtes Kl. 1 om Eftermiddagen i Gildesgaarden, og man forlod den ikke før hen paa Formiddagen Dagen efter. Der skulde nogle Dramme og Kaffepunscher til, og de der bedst kunde staa paa Benene, var de sidste til at gaa hjem.

Men der var en Ting Værten i Gildesgaarden særlig skulde have Forraad af, og det var Svovlstikker, for saa længe hvert Karlfolk ikke havde en eller to Æsker i Lommen, var der en Raaben om Svovlstikker. Ja, det gik endda saa galt en Gang ved et af disse Kjørmesgilder, at der overalt raabtes om Svovlstikker, og der var ingen at finde i hele Huset. Men saa raabte Manden højt og tydeligt: „Det kan a ikke forstaa, med de Svovlstikke, for a køvt et helt Gros, aa no ædæ ingen aa find. De maa da haa von Tyv hie.“

Alle skulde saa til og mærke i deres Lommer, for den ene vilde ikke have Skyld for, at have taget dem, og den anden heller ikke, saa lidt efter var der Svovlstikker ihvor de end saa hen.

Nytaarsaftensløjer Nytaarsaften stod i Løjernes Tegn. Jeg var i 1870'rne. en Knægt paa 10—11 Aar, da jeg en Nytaarsaften sammen med en halv Snes andre Drengene vandrede ud til Søren Jensens og Hannes Hus i Fiskelodden. Vi var bevæbnet med de nye Knaldpapirbøsser og listede os forsigtigt hen til Køkkenvinduet. Hanne var ved at sætte „Nætoveren“ paa Bordet og stod just og hældte Sødsuppe op. Vi stod alle stille og iagttag hendes Bevægelser.

Lige idet hun tager Fadet med Sødsuppen — Bum, bum, bum! Alle Bøsserne knaldede paa en Gang.

Hanne udstødte et Forfærdelsens Skrig og tabte Fadet paa Gulvet. Flokken stak i Rend skarpt forfulgt af Søren Jensen, der bandte og skældte og svingede en Kæp, som han vel sagtens vilde varme vore Rygstykker med. Vi spredte os til alle Sider, og han rendte og rendte, til han omsider blev træet, og det lykkedes ham ikke at fange nogen af os. Men vi kom der ikke mere den Aften.

Et Par Karle, der havde hørt om dette her, gik imidlertid derover ved Midnat og affyrede et Skud udenfor Vinduerne. Søren Jensen løb ud og tog Skærekniiven af Hakkelsekisten og satte efter dem med den, men han kunde naturligvis ikke fange dem.

Ved en anden Lejlighed — jeg var denne Gang voksen — havde en Karl fra Mæslinghøj set sit Snit til at tage Sengeklæderne i vort Pige-kammer og putte dem ind under Bryggerskarret i Salset, hvor vi efter megen Søgen omsider fandt dem. Vi havde vor Mistanke om, hvem der var Gerningsmanden, og Pigen — det var for Resten Maren Bak — spurgte, om jeg ikke vilde med derop, for det her skulde han have betalt. Vi kom godt nok op til Stedet, og ser, at de sidder inde i Stuen, saa vi uden Fare kunde gaa over i Herbergkammeret og flytte Karlens Sengetøj over i Laden, hvor det blev dækket godt efter med Halm. Om de fandt det igen den Aften, ved jeg ikke.

En Nytaarsaften skulde en af Byens Karle over til en Mand med en Bog. Han tog en Kammerat med. De fik Bogen afleveret og saa, at Folkene var ude at malke. De lister sig saa ind af Bagdøren og tager Grødgryden, der staar og koger i den aabne Skorsten, af Ilden og sætter den ud i Haven. Da Stedets Beboere kom ind, kunde de ikke finde Gryden med deres Nætover.

En slem Overraskelse kunde det ogsaa være, naar Manden paa Gaarden Nytaarsmorgen kom ud og oppe paa Laden saa en stor, tung Vogn lastet med en halv Favn Brænde.

Drengene tog „Nyt- Nytaarsdag var Drengenes Dag. Tit kunde vi aarsgave“. næsten ikke sove Nytaarsnat for bare Spænding. I en Flok paa 12—14 Knægte gik vi fra Sted til Sted, afskød vore Bøsser og stormede ind med Udraabet: „Nøjoesgave!“. I Begyndelsen vankede der Æbleskiver og Smaakager, men efter nogen Tids Forløb var vi saa forspiste, at vi ikke orkede at faa mere ned. Nytaarsgaverne bestod af Æbler og Nødder og nogle Steder af en Skilling, og den var vi for Resten mest glad ved. Da vi i Almindelighed skulde ind en 30—40 Steder, havde min Mor forsynet mig med et rødt, knyttet Lommetørklæde til at have Æblerne og Nødderne i.

Før Knaldpapiret kom frem brugte vi Drengene en Pigkæp til at skyde Nytaar ind med. Den bestod af en Kæp med en Ring i Enden og en Pig i Midten. En Knaldhætte blev stukket paa Piggen, og naar vi stødte Kæppen mod Klinkfaldet paa de gamle Døre, gik Skudet af.

Dermed slutter jeg mit Skriverseri for denne Gang og takker dem, der vedblivende har Interesse af at holde Traadene sammen om Adslev-Slægten. Med venlig Hilsen til alle, der har modtaget Slægtsaarbogen 1935.

Lukasgaarden 15^{II}, Aarhus, Novbr. 1935.

M. E. Overgaard.

Julestormen.

Det første jeg rigtig husker hjemmefra var, da vi boede hos Mormor i Gram, den Sommer, vi byggede Statshusejendommen paa Gram Mark. Far var jo Murer og byggede selv, men Farfar kom næsten hver Dag fra Vitved for at hjælpe ham. Det var jo gammelt det meste af det, der blev brugt til Udhuset, men til Gengæld var Stuehuset nyt og pænt. Vi flyttede derop i Efteraaret 1902. Min Mor var saa glad for sine pæne Stuer.

Saa kom Julestormen og rev næsten hele Taget af Stuehuset. Jeg var hos Mormor den Aften, for jeg var jo lidt Bedstemorpige. Far og Mor var heller ikke hjemme, men mine to Kusiner fra Aarhus var der, og de kunde ikke forstaa, hvad der var paa Færde. Mine Søkende sagde, at det var Nisserne, som holdt Julegilde, derfor var der saadan et Spektakel paa Loftet. Mine Forældre var til Julegilde hos P. Jørgensens som boede i en Lavning, saa de vidste ikke, hvor slemt Vejret var.

Stor var deres Forskrækkelse, da de paa Hjemvejen opdagede, at næsten alle Tagstenene var blæst af det nye Stuehus.

De fik jo Tag paa igen og sagde saa som altid, naar noget gik dem haardt imod »Derved er intet at gøre, vi maa søge at finde os tilrette«.

Petra Bak, f. Sørensen.

Tysk Indkvartering i Bjertrup 1864.

Jeg var kun 5 Aar gammel, da Tyskerne var her i 1864. Jeg husker tydeligt, hvorledes de ved Ankomsten i Marts Maaned fyldte hele Gaarden med Mandskab og Heste og stillede Kanoner langs med Haven.

Alle vore Heste, Køer og Faar blev jaget ud. Fader og Moder og vi Børn havde kun et lille Rum for os selv. Officererne skulde have haft Senge at sove i, men det blev kun paa Dagligstuegulvet.

Om Sommeren fik vi Østrigere, der var saa flinke, at de sammen med Broder Peder red op i Skoven med 4 gode Heste, som blev gemt der, fordi Regimentet vilde tage dem til eget Brug.

Marie Rude, f. Haugaard.

Slægts-Registret.

Ægteskab og Fødsler.

I. Overgaard-Slægten.

- Slægtsbog Side 39, b 2. Konstruktør Hugo Overgaard, Aarhus, vieses i Aarhus Domkirke 13. April 1935 til Ellen Vibeke Juul Rasmussen, født 11. Novbr. 1913, Datter af Enkefru Juul Rasmussen, Aarhus.
- Side 44, C, 8, b. Petrea Marie Hansen og Ægtefælle Søren A. Rasmussen, Skjoldelev Mark pr. Mundelstrup.
Børn: b 1. Anna Rasmussen, f. 23. Februar 1933.
b 2. Aage Rasmussen, f. 10. Februar 1934.
- » 44, 8, i. Anna Margrethe Hansen, Herskind Mark, gift 10. Marts 1935 med Hans Poulsen, Aarhus, født 1. Novbr. 1909.
- » 47, c. Gdr. Søren Sørensen og Hustru Elise, f. Danielsen, Elmose.
- » c 3: Børn: Ernst Leo Sørensen, f. 22. Marts 1934.

II. Meldballe-Slægten.

- Side 92, g 1. Aksel Bønneland Rasmussen Gammelgaard og Hustru Agnete, f. Olsen.
Barn: I. Else Gammelgaard, f. 4. Juli 1934.
- » 103, b 1. Jens Chr. Mikkelsen, gift 27. Oktober 1934 med Rigmor Petersen, D. af afd. Sadelmager Petersen og ligeledes afd. Hustru, Skanderborg.
Driver Autoværkstedet »Garage-Centralen«, Skanderborg.
- » 103, b 3. Anker Carlo Mikkelsen, gift 1. Marts 1934 med Inger Mikkelsen, Fiirgaarde.
- » 115, b. Thomas R. Munk Pedersen og Hustru Jacobine, f. Jørgensen.
Børn: b 11. Aage Pedersen, f. 29. August 1926.
- » 115, b, 2. Søren Jørgen Pedersen, gift med Martha Haabegaard. Tømrer i Esbjerg.
Børn: Inger Pedersen, f. 8. Marts 1934.
- » 115, b, 4. Svend Arnold Pedersen, gift med Jenny Pedersen.
Børn: John Pedersen, f. 23. Oktober 1933.
- » 115, b, 5. Karen Marie Pedersen, gift med Helge Olsen, Chauffør i Silkeborg.
Børn: Grethe Olsen, f. 8. Juni 1934.
- » 126, c 3. Elly Marie Christensen, gift med Arkitekt Z. K. Zachariassen, Hobro.

III. Thøger-Slægten.

- Side 154, I, 7, b 1. Anna Jørgensen, gift 5. Juni 1934 med Peter Harald Nielsen, f. 1. Januar 1908, S. af Tømrermester Mads Nielsen og Hustru i Hvilsted.
Barn: b, 1, a. Annelise Nielsen, f. 21. December 1934.

- Side 158, I, 1, a, 2. **Guhda Brabrand**, gift 27. Juli 1935 i Aarhus Domkirke med **Edvard Olsen**, bor i Aarhus.
- » 162, I, 7, f. **Poul P. Sørensen** og **Hustru Edith**, f. Nielsen.
Barn: f2. **Bent Sørensen**, f. 4. Novbr. 1934.

IV. Jensen-Slægten.

- Side 195, D, 3 a, 1. **Poul Haugaard** og **Hustru Aase Haugaard**.
Barn: a, 1, I. **Lise Haugaard**, f. 24. Marts 1935.
- » 215, a, 1. **Karen Lydia Ditlevsen**, gift 4. Septbr. 1934 med **Forpagter Georg Sørensen**, **Endelave**, f. i Sept. 1905 paa **Endelave**.
- » 215, c, 1. **Anna Margrethe Dam**, gift 2. August 1934 med **Gaardejer Søren Storm**, »**Bechsminde**«, **Yding pr. Østbirk**, f. 2. Juni 1909, S. af **Gdr. P. Storm**, »**Damgaard**«, **Staaby, Fyn**.
Barn: c 1 I: **Margit Storm**, f. 25. Maj 1935.
- » 217, b, 2. **Ane Margrethe Ditlevsen**, gift 14. Oktober 1934 med **Hans Valdemar Hahn Klitgaard**, **Bogholder** paa **Slagteriet i Nibe**, f. 11. Juli 1907, S. af **Bagermester N. Holm Klitgaard**.

V. Rasmussen-Slægten.

- Side 238, A, b, 3. **Helene S. Jelsbak** og **Ægtefælle N. Jensen**.
Barn: V. **Frede Jelsbak Jensen**. (Se Till. I, Side 31).
- » 238, A, b, 4. **Jens C. O. S. Jelsbak**, gift 1. Septbr. 1935 med **Margrethe Rømer Jørgensen**, f. 1. Decbr. 1911, D. af tidl. **Styrmænd, Cigarhandler B. K. Jürgensen** og **Hustru Engeline**, f. **Rømer**.
- » 239, A, f, 1. **Jens Jelsbak**, gift 18. Septbr. 1935 med **Rigmor Margrethe Schnack Jelsbak**. (Se Side 238, b, 6).
- » 239, A, b, e. **Lars P. J. Jelsbak** og **Hustru Margrethe**, f. **Rasmussen**.
Barn: e, 9. **Knud Jelsbak**, f. 21. August 1928.
- » 244, A, C, d. **Gunnar Viggo Pedersen**, f. 12. Marts 1908, gift 10. Marts 1934 med **Karen Poulsen**, f. 12. Marts 1908, D. af **Hmd. Marius Poulsen** og **Hustru Jørgine** af **Kværndrup**.
Barn: d, 1. **Bent Jørgen Pedersen**, f. 5. April 1935.
- » 289, E, 2, c. **Eli Rasmussen** og **Ægtefælle J. A. Rasmussen**, **Kongsted**.
Barn: c, 2. **Lisbeth Gunhild Rasmussen**, f. 27. April 1935. (Se Till. I, 33).

VI. Sørensen-Slægten.

- Side 299, 5 a. **Ejvind Kaare Pedersen**, gift 12. November 1935 med **Johanne Johansen**, D. af **Skovarbejder Chr. J. i Haldum**. — **Gaardejer i True**.

VII. Munk-Slægten.

- Side 303, c, 4. **Randi Henrika Rasmussen**, gift 9. Septbr. 1934 med **Anton Rasmus Hansen**, **Gæraa, Vendsyssel**. A. R. H. uddannet som **Kontrolassistent**. **Gaardejer i Egense ved Mou**.

- Side 305, c. L. Rasmussen og Hustru Frida, f. Andersen.
 Børn: c 10. Ulla Christine Rasmussen, f. 28. Decbr. 1924.
 c 11. Alma Margrethe Rasmussen, f. 22. April 1929.
 c 12. Dina Erika Rasmussen, f. 12. April 1931.

VIII. Pedersen-Slægten.

- Side 317, A, 6, a. Arne Leth Jensen, gift med Anna Margrethe, Jeksen.
 Barn: Erling Leth Jensen, f. 15. August 1935.
- » 320, F, 6. Forvalter Aage Møller, gift 1926 med Metha Jessen, D. af
 Gdr., Sparekassedirektør Karl Jessen, »Sommerlyst«, Aarhus.
 Børn: 6 a. Anna Merete Jessen Møller, f. 24. Novbr. 1929.
 6 b. Preben Karl Jessen Møller, f. 14. Maj 1931.
 6 c. Bodil Jessen Møller. f. 26. Maj 1933.
- » 321, F, 4. A. K. Møller og Hustru Astrid, f. Lembcke.
 Børn: 4 a. Alice Lembcke Møller, f. 21. August 1928.
 4 b. Gertie Lembcke Møller, f. 12. Oktober 1931.
- » 321, F, 2. Sygeplejerske, Massøse Agnethe Møller, gift 1926 med
 Afdelingslæge Knud Rosenstand, Sindssygehospitalet i Mid-
 delfart.
 Barn: 2 a. Stig Rosenstand, f. 11. August 1930.
- » 320, F, 7. Eli Møller og Ægtefælle J. Holm, Bybæk, Vejle.
 Barn: b. Niels Thorbjørn Holm, f. 22. Juli 1934. (Se Till. I, 33).

Dødsfald.

I. Overgaard-Slægten.

- Side 37, C, 4. Fhv. Gaardejer Peder Jensen Pedersen Overgaard,
 Herskind Mark, døde 5. Maj 1935, 77 Aar gl., og begravedes
 paa Skivholme Kirkegaard under stor Deltagelse.

Onkel Per Jensen, som vi alle kaldte ham, var den fjerde
 i Flokken fra Hjemmet i Mjesing.

Efter et Ophold paa Ask Højskole købte Onkel i 1882
 eller 1883 en Gaard paa Herskind Mark og drev den til 1892,
 da han solgte den til sin Svoger, Søren Hansen, hvis Enke
 driver den endnu sammen med en Søn.

Efter at Onkel havde solgt Gaarden, var han i 4 Aar hos
 Rasmus Pedersen i Hemstok. Han giftede sig da med Mette
 Mathisen af Svejstrup, og Onkel købte da paany Ejendom paa
 Herskind Mark.

Det var Herskind og Egnen han holdt af; der havde han
 sit Hjem, en stor Familiekreds og mange Venner. Foruden at
 passe sin Bedrift, elskede Onkel at slaa en Handel af, og han
 fulgte regelmæssigt Hestemarkederne paa Egnen, og vi Børn
 var altid glade, naar Onkel besøgte os i Skanderborg paa
 sine Markedsrejser.

Vi Børn opfattede ham altid som den livlige og kære,
 gamle Onkel med det lune Blink i Øjet og et muntert Svar
 paa Læben.

Som nævnt havde Onkel en stor Familiekreds paa Her-
 skind Mark. I nogle Aar 2 Søstre og en Broderdatter, som
 alle havde Ejendomme.

En Regel for os i Skanderborg var det, mens Far og Mor
 levede, at hele Flokken en Sommersøndag drog pr. Heste-
 vogn paa Familiebesøg i Herskind. Det var vel nok, hvad man

kalder en Dag »med fuld Forplejning«. Køreturen dertil varede gerne 4 a 5 Timer, saa vi mødte alle med en god Appetit, men naar vi havde været Turen rundt, 4 Steder, saa havde vi faaet saa meget styrkende, at vi ingen Madpakke behøvede til Hjemturen til Skanderborg.

Disse Herskind-Ture til alle disse elskelige og gode Mennesker staar som nogle af vore bedste Erindringer fra Barn-domstiden.

Ja, nu er du borte, Onkel, og vi ser ikke mere dit kære Ansigt, men vi bevarer alle Mindet om dig som den kære, gamle, gode og hyggelige Onkel, der elskede alle inden for Familie kredsen med et varmt Hjerte. F. O.

II. Meldballe-Slægten.

Side 91, g. Marie Kirstine Gammelgaard, f. Bønneland Larsen, døde d. 15. December 1934.

Gennem de sidste Aar var Tante plaget af Sygdom og maatte gennemgaa flere Operationer, til hvilke hun uden at tøve gik ind med en fast Vilje. Efter den sidste Operation anede vi dog, at det bar mod Døden. Tante vilde helst hjem fra Hospitalet, og det var utvivlsomt hendes bestemte Vilje hertil, der gjorde hende modstandsdygtig de sidste Dage. Hun fik sit Ønske opfyldt og døde i Hjemmet hos sine kære. Savnet er stort der, og vi andre savner ogsaa hendes venlige Personlighed.

Et godt Raad og en bestemt Meningstilkendegivelse gik vi aldrig forgæves om til Tante Kirstine.

Viggo N. G. Schriver.

III. Thøger-Slægten.

Side 148, D, 4. Thøger Rasmussens Enke i Haarby, Stine Laur sen, død 6. Juni 1935 i Mjesing.

» 160, I, 3. Snedker Jens Jensen, Brønshøj, død 29. December 1934.

Broder Jens var den ældste af Sønnerne i »Nyholm« (Søstrene Hanne og Karen var ældre). Men skønt han var den førstefødte Søn, blev han dog ikke forkælet. I Foraaret 1866, næsten 4 Maaneder før han fyldte 10 Aar, kom han ud at tjene som »Hjo'dreng« hos Jens Jørgensen i Virring. Han og hans Kone var rare Mennesker, men det var jo alligevel drøjt for saadan en lille Fyr at være borte fra sine Forældre og Søskende, og fra tidlig Morgen til sildig Aften at tumle med de mange Køer m. m. Senere tjente han baade som Dreng og Karl hos Thorup i Virring, og denne By blev næsten som hans andet Hjem, som han holdt meget af. Det gav sig bl. a. Udslag i, at han som gammel Mand, en af de sidste Gange han var hjemme i Gram, ønskede at samles med nogle af sine Ungdomsvenner der fra. Det lykkedes ham ogsaa at faa dem samlet hos sin Søstersøn Jens Sørensen i Gram, en Sammenkomst der glædede ham meget.

Siden tjente han forskellige Steder, men blev saa omsider Snedker. Som Svend arbejdede han en Tid i København, var en Tid Mester i Aarhus, men siden 1892 har han atter arbejdet som Svend i København. Han var hurtig til sit Arbejde, dygtig og solid. Flere Møbler, som han har lavet for over 50 Aar siden, er stærke og smukke endnu. — I mange Aar har han og hans efterlevende Hustru boet i Brønshøj, hvor det til hans store Glæde lykkedes for dem at faa bygget en smuk Villa i den Have, de har ejet i mange Aar. Han blev ved at arbejde som Svend til han blev op mod 70. I den sidste halve Snes Aar var han svagelig, men hjemme stod han og syslede med mindre Arbejder i Værkstedet. Dog hav-

de han den Glæde at være med til at restaurere Prædikestolen i Brønshøj Kirke i sin høje Alderdom.

Noget før Jul blev han indlagt paa Bispebjerg Hospital, lidende af en Underlivssygdom, og to Dage før Nytaar døde han stille og rolig. Ved hans Begravelse paa Brønshøj Kirkegaard var af vi ni Søkende kun den yngste, Anton i Viborg, til Stede.
Th. J.

IV. Jensen-Slægten.

Side 216, b.

Købmand Anders Casper Ditlevsen, Nibe, afgik 11. Maj 1935 ved Døden paa Aalborg Amtssygehus, knap 55 Aar gl. Begravet paa Stilling Kirkegaard, hvor hans Hustru ligger begravet.

Ved hans Død skrev Aalb. Stiftstid.:

»I 1921 kom Købmand Ditlevsen til Nibe og overtog Købmand Hauerslevs Forretning i Søndergade, som han har drevet med stor Dygtighed. Ditlevsen var meget agtet og afholdt saavel i Byen som i sin store Kundekreds paa Landet og iøvrigt alle, der kom i Berøring med ham. Han var en i alle Maader hjælpsom og retliniet Mand, som vil blive savnet overordentlig meget.

Ditlevsen var født i Virring og kom hertil fra Skive. I Perioden 1925—1929 var han Formand for Ligningskommissionen og har siden 1926 siddet i Bestyrelsen for Nibe

Købmand A. C. Ditlevsen, Nibe.
(Ungdomsbillede).

og Oplands Bank. I Sommeren 1934 blev han efter Folketingsmand Pinstrups Død valgt til Formand for Banken. Overalt flages der i Dag paa halv Stang i Sorg over, at Byen har mistet en af sine bedste og mest afholdte Borgere.

Ditlevsen har i en længere Aarrække været Enkemand. Han efterlader tre Døtre, hvoraf den yngste har virket i Forretningen de sidste Aar, en Datter er gift med Bogholder H. Klitgaard, og den ældste Datter er gift og bosiddende i Aalborg.

Ved Bisættelsen i Nibe udtalte Pastor Bonnesen ifl. Aalb. Stiftstidende:

»Ditlevsen var ikke en Mand, der søgte at trænge sig foran, tværtimod, han søgte altid at holde sig tilbage og hellere at skjule sig selv end trænge sig paa. Men man kunde ikke andet end lægge Mærke til Købmand Ditlevsen, og mange mærkede, at han var her, fordi han havde saa meget tilovers for Mennesker. Han var en Mand med en ualmindelig Arbejdskraft og Arbejdsvilje; der skulde bestilles noget, og der skulde være Orden i Sagerne. Man tænkte, at den Mand alene var optaget af sine Forretninger. Ja, han passede sine Pligter, men bagved denne Overflade bankede et godt Hjerte, og derfor vil vi mindes ham længe i Nibe og Omegn. . . . Han var en god og hjælpsom Mand. Han hjalp mange, der var i økonomiske Vanskeligheder, han gav gerne og uden at gøre sig bemærket, fordi det ikke var for at vinde Ære, men fordi hans Hjerte følte med Menneskenes Vanskeligheder«.

V. Rasmussen-Slægten.

Side 248, 1.

Friskolelærer H. A. Rasmussens Enke, Marie Kirstine, Ellede, døde den 27. Oktober 1934 efter ca. 1½ Maaned i Forvejen at være slaæet sit ene Knæ.

Ved hendes Død skrev »Kalundborg Dagbl.«:

»Fru Marie Rasmussen var ualmindelig afholdt paa sin Egn. Hun havde en djærv og uendelig god Natur, der gjorde hende til en Personlighed, som der blev set op til, og i de mange Aar hun levede sammen med sin Mand til hans Død, der tog haardt paa hende, var hun ham en god og yderst værdifuld Støtte i hans Arbejde. Deres Ægteskab var meget lykkeligt. Hun hørte til de ædles Æt«.

Ved Jordefærden fra Raklev Kirke udtalte Valgmenighedspræst Uffe Hansen, Ubberup, ifl. »Kldbg. Folkebl.« bl. a.:

»Det er forskelligt, hvad Mennesker forstaar ved Livets Rigdom, men de Mennesker, der samler sig Skatte, som Møl og Rust ikke kan fortære, kommer til at holde af Livet paa en frejdig og frisk Maade, ogsaa op i den høje Alder. Et saadant Menneske var den Kvinde, om hvis Baare vi er samlede. Fra sin Ungdom levede hun et rigt Liv, og hun blev interesseret ved at leve med i den Verden, der var hendes, først og fremmest gennem Børn og Børnebørn. At lyse op i sin Families Kreds gav hun sine Kræfter til til det sidste. Hun forstod den store Værdi og Rigdom i, at Mennesker føler, at de hører sammen i Kærlighed. Hun var saa rig og frisk, og derfor var det tungt at tænke paa, at dette Forhold skulde afbrydes. Naar det alligevel gik saa smukt og kønt til det sidste, var det, fordi Fru Rasmussen forstod, at bag vor egen lille Verden og vort menneskelige Fællesskab ligger det store Fællesskab, der aldrig skal brydes, og fordi hun ogsaa i Forholdet til sine kære kendte Samhørigheden deri.

Et Par Dage før hun døde, bad hun om den Salme, hvori der synges om dette Fællesskab, der rækker langt ud over det jordiske: »Min Jesus, lad mit Hjerte faa«.

Der var den dybe Undertone ogsaa i hendes Kærlighed til Mennesker, at Gud elsker os, og ved ham skal vi alle indgaa i det store Fællesskab«.

VIII. Pedersen-Slægten.

Side 318, D.

Margrethe Jensen, Enke efter Gdr. Erik Jørgensen, Bjertrup, døde 5. August 1932.

Ved Moders Død afsluttedes et trofast, flittigt og nøjsomt Menneskeliv, hvis største Rigdom var Troen paa Gud.

I den Aarrække Mor boede i Aarhus vandt hun sig mange Venner, og at hun heller ikke var glemt i sin Hjemegn, derom vidner nedenstaaende Opsats i »Aarh. Amtstid.«:

»Atter meddeles om et Dødsfald i den store Adslev-Slægt. Det er Enkefru Margrethe Jørgensen, Aarhus, Søster til nyligt afdøde Rentier P. Jensen, Adslev, der er gaaet bort.

Hendes Mand var den i sin Tid kendte Erik Jørgensen, Bjertrup Østergaard, Broder til Jens Jørg. Jensen og Jens P. Jørgensen, Yderup, og Anders Jørgensen, Adslev.

Erik Jørgensen og Margrethe var med til at oprette Bering Valgmenighed. Ogsaa paa Landbrugets Omraade var Erik Jørgensen en kendt Mand.

Margrethe blev Enke 1888 og lagde da hele sin Energi i at opdrage sine fire ukonfirmerede Børn. Det var en kritisk Tid for Landbruget, men Margrethe passede Bedriften med en sjælden Omhu og drev Gaarden betydeligt op.

Omkring Aarhundredskiftet overdrog hun Gaarden til

Stedsønnen Olav Jørgensen og flyttede til Hørning, hvor hun har boet nogle Aar. Fra Hørning flyttede hun til Aarhus, hvor hun har boet en Snes Aar.

Margrethe Jørgensen har været en sjælden dygtig og stræbsom Kvinde, og hun glemte aldrig at takke Gud, der gav hende Kræfter til at stride for alt, hvad hun havde kært.

Beboerne paa Hørningegnen vil med Vemod modtage Budskabet om hendes Død«. *D. og J. Jørgensen.*

Rettelser og Tilføjelser.

Meldballe-Slægten.

- Side 63, e, I. Karen Marie Pedersen Holm, gift med A. B. Knudsen, Stationsforstander i Glyngøre.
- » 63, e. Vognmand, Entreprenør I. P. Holm er født 4. Juni 1855 (ikke Juli). Bor i Brædstrup og er gift 2. Gang. I Anledning af hans 80 Aars Fødselsdag skrev »Silkeborg Avis« bl. a.:
- »I 1922 blev I. P. Holm Vejmand i Ring-Føvling Kommune, i hvilken Stilling han har gjort udmærket Fyldest. Dels har Kommunen høstet Fordel af hans mangeaarige Erfaring som Entreprenør, og dels hører Holm til den Slags Mennesker, som sætter en Ære i at udføre deres Arbejde saa godt som det overhovedet er muligt. Det er da ogsaa betegnende for Holm, at han i en Alder, hvor de fleste forlængst har trukket sig tilbage til Uvirksomhed, ikke alene endnu udfylder sin Plads og bruger Skovlen saa godt som nogen, men ogsaa i sin Fritid arbejder flittigt med Opdyrkning af sin Have«.
- » 85, e. Uddeler L. P. Veng, Høver, fejrede 1. April 1934 25 Aars Jubilæum som Medlem af Storring-Stjær-Galten Sogneraad og fik af sine Sogneraadskolleger overrakt et stort Sølvbæger med Inskription samt fra tidligere Kolleger i Sogneraadet et Sølv-Rygeservice, ligesom han paa anden Maade var Genstand for megen Opmærksomhed.
- » 86, f. Malermester Peder Jensen, Harlev St., fejrede 15. Oktbr. 1932 25 Aars Jubilæum som Malermester. Han var den første Malermester paa sin Egn, der tog Initiativet til Dannelse af en Malermesterforening. »Malertidende« skrev i Anledning af Jubilæet: »Malermester P. Jensen er paa sin Egn og af Kolleger kendt som en Personlighed, noget for sig selv. Han er en udpræget religiøs Natur med dyb, indgaaende Kendskab til aandelige Problemer, han er stærk Debattør, altid rede til at kæmpe for, hvad han anser er Ret, og det være sig religiøst, politisk eller rent fagligt. — Denne Redelighed, som altid præger Jubilaren, har skabt ham Respekt og mange Venner«.
- » 87, f, 1. Evan Robert Jensen har etableret sig som Malermester i Aarhus og oprettet Skiltefabriken »Vikan«.
- » 90, a, 1. Konstruktor Viggo N. G. Schriver bor nu Fortevej 10, Vejby pr. Riisskov.
- » 113, a, 1. Anne Margrethe Østergaard tog i 1934 Studentereksamen (klassisk-sproglig Retning) fra Aarhus Kathedralskole,

og i Juni 1935 medicinsk Forberedelsesexamen fra Aarhus Universitet.

- Side 113, a, 2. Svend Stubbe Østergaard tog i Juni 1935 Studentereksamen (klassisk-sproglig Retning) fra Aarhus Kathedralskole. Studerer Statsvidenskab.
- » 119, F. Mætte Marie Nielsen var ifølge Indskriften paa Gravstenen paa Adslev Kirkegaard f. 4. Oktober 1822 (ikke 1824).
- » 130, G. Otto Emil Schou døde 25. Marts 1899. Ane Kathrine Schou, f. Sørensen, var efter Indskriften paa hendes Gravsten paa Adslev Kirkegaard født 1. Decbr. 1824 (ikke 1826) og døde 14. Januar 1892.

IV. Jensen-Slægten.

- Side 195, D, 3, a, 2. Erik Haugaard bestaaet medicinsk Embedseksamen i Januar 1935, fra 1. Februar 1935 Læge paa Bispebjerg Hospital.
- » 196, e. Harald Haugaard, f. 30. Maj 1886 (ikke 1885).

V. Rasmussen-Slægten.

- Side 238, A, b, 2. Anna S. Jelsbak, Lærerindeeksamen fra Tønder 1927, Vinterlærerinde i Tjæreborg 1927—29. Forskolelærerinde i Rugsted v. Vejle 1929—34. Lærerinde i Almind v. Kolding fra 1. Januar 1935.
- » 238, A, b, 4. Jens C. O. S. Jelsbak, Maskinmester, sejler i Rederiet A. P. Møller (Se ogsaa under Ægteskab).
- » 238, A, b, 5. Marie M. S. Jelsbak, Elev fra Rødning 1931.
- » 238, A, b, 7. Frede S. Jelsbak, Stud. jur. 1934.
- » 239, A, f, 1. Jens Jelsbak, Student 1928, Cand. theol. Jan. 1935, Hjælpepræst ved Sct. Mortenskirke, Næstved 1935 (Se Ægteskab).
- » 239, A, f, 2. Søren Jelsbak, Elev fra Vallekilde 1933—34, Landmand.
- » 239, A, f, 3. Anker Jelsbak, Tømrersvend, Konstruktøreksamen 1935.
- » 250, c. Koncertsanger Thøger Rasmussen, Aarhus, fejrede 29. September 1934 25 Aars Jubilæum, idet det denne Dag var forløbet 25 Aar siden han optraadte offentligt som Sanger paa Aarhusegnen. I »Aarhus Amtstid.« skrev Gerh. L. bl. a.:
 »Det blev altid den danske Sang, der kom til at danne Tyngdepunktet i hans (Th. Rasmussens) Programmer, og mere end 50 Gange har han sunget Hr. Olufs Parti i Elverskud. Forøvrigt har der været betroet ham Solopartier i mangfoldige danske Korværker, saaledes i Tornerose, Korsfarerne, Henrik og Else, Niels Ebbesen, Ebbe Skammelsen, Den jydsk Hede samt i Oratorierne Skabelsen, Israel, Saul, Messias og Syndfloden. Og som Korsolist alene kan han se tilbage paa mellem 2 og 300 Koncerter.

I de senere Aar har Radioen jo ogsaa tit haft Bud efter Thøger Rasmussen og hans danske Sange, og han staar uimodsagt i Dag som en af vort Lands første Romancesangere. Hans Stemmes sjældne Skønhed, hans dybe Indlevelse i Tekst og Musik og hans ægte musikalske Fortolkninger har været af umaadelig Betydning for dansk Sanglitteratur, og danske Sangkomponister, ikke mindst fra vore egne Dage, er ham megen Tak skyldig for hans Pionerarbejde for deres Kunst.«

Side 271, D, 8, b. **Viggo Skou**, kaldet til Andenlærer ved Thorsager Skole, Sommer 1935.

- » 272, 11. **Møllejejer Johs. Rasmussen**, Aalsø, fejrede 17. November 1935 25 Aars Jubilæum for Overtagelsen af Aalsø Mølle og Bageri efter sin Fader. »Grenaa Folketid.« bragte i den Anledning en Opsats, hvori det bl. a. hedder:

Da **Johs. Rasmussen** kom til, var Mølleriet endnu langt den vigtigste Bedrift, men det blev paa Bageriet, **Johs. Rasmussen** satte sine mange Kræfter og rige Evner ind. Han begyndte med en enkelt Medhjælper, og til at bringe Varerne, væsentligst Rugbrød, omkring til Kunderne, brugtes et Enspænderkøretøj. I Aarenes Løb er Omsætningen steget meget stærkt. Møllen gaar endnu, mest til Forsyning af Bageriet. Den store, hvide Bygning med den høje Skorsten og Møllen, der ses viden om, blev opført 1912. Det viste sig, at **Johs. Rasmussen** var inde paa det rette, nu er to Biler paa Farten hver Dag ud over hele Djursland, store Ladninger af Kagekasser fra Aalsø Møllens Dampbageri bringes over hele Landet, Aalsø Møllens Smaakager kendes overalt i Danmark fra Skagen til Gedser, og Bageri, Mølleri og det lille Landbrug beskæftiger nu 20 Mand og flere i den travle Tid. Til Bageriet er senere knyttet en Konfektfabrik med en endog meget stor Produktion, der gennem Rejsende afsættes over hele Landet. Der er stadig Fremgang i Forretningen. **Johs. Rasmussen** har en udmærket Støtte i sin ældste Søn **Arne Rasmussen**, der er udlært i alle Grene af Faget, og i Mølleriet har i flere Aar **Møller Nielsen** været en trofast Medhjælper, men den vigtigste Støtte har **Johs. Rasmussen** haft i sin prægtige og energiske Hustru, der har været en usædvanlig dygtig og omsorgsfuld Husmoder for alle dem, der i de mange Aar har været beskæftiget paa Aalsø Mølle. **Johs. Rasmussen** og Hustrus Arbejde har i de 25 Aar skabt en Virksomhed, der er dem selv og hele Djursland til Ære og bærer Djurslands Navn udover hele Danmark.

VII. Munk-Slægten.

- » 303, e. **Helmer Mikael Mikkelsen** bor nu i Gylling, hvor de har en Statsejendom, udstykket fra Præstegaarden.
- » 305, a. **Forf. Kristjan Jensen** bor nu Tornerosevej i Herløv.
- » 306, a, 1. **Henning Merring Jensen** studerer Jura.
- a, 2. **Troels Jensen** er i Handelslære.
- » 306, c, 1. **Oluf Thorn** tog Studentereksamen 1932 og er nu Seminarieelev.
- c, 2. **Agnes Thorn** tog Studentereksamen fra Horsens Latin-skole Juni 1934.
- c, 3. **Svend Thorn** er i Tømmerlære og agter at læse til Konstruktøreksamen.

VIII. Pedersen-Slægten.

- » 321, F. 4. **Premierløjtnant A. K. Møller** tog Afsked fra Hæren 1928 efter at være kommet til Skade under Væddeløbsridning.

INDHOLDSFORTEGNELSE.

	Side
Slægtsmødet i Skanderborg.....	3
Erindringer fra min Barndom og Ungdom i Adslevgaarden. Af <i>Niels R. Møller</i> , Borupgaard	7
Af Adslevs Historie gennem 400 Aar. Af <i>Henrik Larsen</i>	25
Erindringer fra Anneksgaarden i Stilling. Af Fru <i>Ulla Thorn</i> , Hjarnø ...	30
Bedsteforældrene i Anneksgaarden. Af Fru <i>Dagmar Lohmann-Jensen</i> , Herløv	35
Et Træk fra Henrik Sørensens sidste Tid. Af Fru <i>Frida Rasmussen</i> , Fruering	35
Slægtstavler og Slægtsforskning.....	36
Julens velsignede Glæde. Af <i>Jens Jelsbak</i> , Næstved.....	40
En Ildebrand i Jeksen 1851.....	40
Minder fra de gamle Gaarde og Stuer.	
Fra Ingerslev. Af <i>Morten E. Overgaard</i> , Aarhus	41
Tysk Indkvartering i Bjertrup 1864. Af Fru <i>Marie Rude</i> , f. Haugaard	46
Julestormen 1902. Af Fru <i>Petra Bak</i> , f. Sørensen.....	46
Slægts-Register.	
Ægteskaber og Fødsler	47
Dødsfald.....	49
Rettelser og Tilføjelser	53

FJERDE SLÆGTSMØDE

vil efter Vedtagelsen paa Slægtsmødet i Skanderborg i Fjor blive afholdt i Adslev i Forsommeren 1936, efter foreløbig Bestemmelse Søndag den 14. Juni. Det er Tanken, at det skal være et Heldagsmøde og om muligt begynde med en Mindegudstjeneste Kl. 10 om Formiddagen. Om Eftermiddagen vil muligvis Mindestenen, der paatænkes rejst paa Slægtsgaardens Tomt, blive afsløret. Nærmere Meddelelse og Program vil blive udsendt.

INDMELDELSER

i Foreningen »Adslev-Slægten« modtages af Bestyrelsen: Pens. Lærer *Thøger Jensen*, Følle pr. Rønde, Fru *Sanne Dam*, Virring Mosegaard pr. Skanderborg, og Redaktør *N. P. Østergaard*, Brabrand.

Virk for Tilgang af Medlemmer.

VOR HJERTELGESTE TAK

bringes Medlemmer af Adslev-Slægten for den efter Slægtsmødet i Skanderborg i Fjor modtagne smukke Gave.

Thøger Jensen.

N. P. Østergaard.